

Latvijas Universitāte

Pedagoģijas un Psiholoģijas fakultāte

Psiholoģijas nodaļa

Psiholoģijas profesionālā bakalaura studiju

programmas

studentes **Lāsma Katšenas**

stud. apl. Nr. Lk05009

Bakalaura darbs

Vīriešu un sieviešu izpratne

par savām un pretējā dzimuma ideālajām īpašībām

Darba vadītājs:

Asoc. prof. Ģirts Dimdiņš

Rīga 2009

Satura rādītājs

Rezumējums	2
Abstract	3
Ievads	4
Reālo, ideālo un nevēlamo īpašību koncepts sociālajā psiholoģijā	7
Līdzības un atšķirības starp dzimumiem izpratnē par pretējā dzimuma ideālajām īpašībām	9
Idealizēšanas veidošanās un nozīme	9
Evolucionārās pieejas skatījums attiecībā uz pretējā dzimuma ideālajām īpašībām	10
Sociālās un kultūras pieejas skatījums attiecībā uz pretējā dzimuma ideālajām īpašībām	13
Līdzības un atšķirības starp dzimumiem izpratnē par savām īpašībām	17
Prognozes par pretējā dzimuma vēlmēm potenciālā romantiskā partnera ideālajās īpašībās	21
Metode	23
Rezultāti	24
Iztirzājums	35
Nobeigums	39
Izmantotās literatūras saraksts	42
Bibliogrāfija	45
Pielikums	53
Anketa	53

Rezumējums

Mans mērķis ir izpētīt līdzības un atšķirības starp dzimumiem izpratnē par savām un pretējā dzimuma ideālajām īpašībām. Pētījuma jautājumi: a) Kādas īpašības kā sevi raksturojošas vairāk uzrāda vīrieši un kādas – sievietes? b) Kādas ideālās partneres īpašības vēlas vīrieši un kādas – sievietes? c) Kādas pēc vīriešu domām ir sieviešu vēlmes īpašībās attiecībā uz ideālu vīrieti un kādas pēc sieviešu domām ir vīriešu vēlmes īpašībās attiecībā uz ideālu sievieti? Hipotēzes: 1. Abi dzimumi vēlēšies, lai potenciālajam romantiskajam partnerim piemīt ideālākas īpašības, nekā viņiem pašiem. 2. Salīdzinot ar savām īpašībām, sievietes būs prasīgākas romantiskā partnera īpašībās, nekā vīrieši. 3. a) Sievietes pārvērtēs svāra (kalsnuma) nozīmi vīriešiem attiecībā uz sievietēm. 3. b) Vīrieši par zemu novērtēs ambīciju un strādīguma piemišanas svarīgumu sievietēm attiecībā uz vīriešiem.

Pētījumā piedalījās 50 sievietes un 50 vīrieši vecumā no 18 – 25 gadiem bez pašreizējām pastāvīgām attiecībām. Pētījuma metode ir anketēšana, kas balstīta uz 2005. gadā publicētā pētījuma "Perceptions of self and of ideal mates: similarities and differences across the sexes" metodi (Clark, Dover, Geher, & Presson, 2005).

Apstiprinās hipotēze, ka abi dzimumi vēlēšies, lai potenciālajam romantiskajam partnerim piemīt ideālākas īpašības, nekā viņiem pašiem. Apstiprinās arī hipotēze par to, ka sievietes būs prasīgākas romantiskā partnera īpašībās, nekā vīrieši. Apstiprinās hipotēze par to, ka vīrieši par zemu novērtē strādīguma piemišanas svarīgumu sievietēm attiecībā uz viņiem, bet neapstiprinās – ambīciju vērtēšanā. Neapstiprinās hipotēze par to, ka sievietes pārvērtē svāra (kalsnuma) nozīmi vīriešiem attiecībā uz sievietēm.

Šāds pētījums Latvijā tika veikts pirmo reizi, tāpēc tam ir liela nozīme jaunu zināšanu iegūšanā un Latvijas statistikas papildināšanā ar savu, pretējā dzimuma ideālo īpašību un prognožu novērtēšanas rezultātiem.

Atslēgas vārdi: dzimums, ideālās īpašības.

Abstract

My aim is to explore ideal qualities of self and opposite sex in similarities and differences across the sexes. The questions of research are: a) Which self describing qualities are more showed by men and which by women? b) Which qualities of the ideal opposite sex desire men and which women? c) What are men's and women's perceptions of the qualities desired by members of the opposite sex in an ideal partner? Hypothesis: 1. Both sexes will desire opposite sex with more ideal qualities than they own possess. 2. Women will be choosier in describing their ideal romantic partner. 3. a) Women will overestimate how skinny men want them to be. 3. b) Men will underestimate importance of their ambitious and hardworking for women.

Participants included 50 single men and 50 single women in the age of 18 – 25. The method of research is questionnaire, based on method made by Clark, Dover, Geher, & Presson "Perceptions of self and of ideal mates: similarities and differences across the sexes" in 2005.

The hypothesis has proved that both – men and women - want romantic partner with more ideal qualities, than they themselves are. Also hypothesis has proved that women are choosier. And the hypothesis has proved that men underestimate the importance of hardworking to women, but has not proved in evaluation of ambitious. The hypothesis has not proved that women overestimate the importance of weight (skinny) to men.

This kind of research is the first made in Latvia, therefore it has great significance to achieve new knowledge and add to statistic in Latvia the results of evaluation of self, opposite sex ideal qualities and prognosis about opposite sex desires.

Key words: gender, ideal qualities.

Ievads

Tēma par savām un pretējā dzimuma ideālajām īpašībām ir bijusi aktuāla visos laikos un visās sabiedrībās, jo cilvēki vienmēr ir gribējuši gan tikt augsti novērtēti no pretējā dzimuma, gan arī paši vēlējušies sev ideālus romantiskos partnerus. Atšķirīgos laikos un atšķirīgās sabiedrībās dominējušas dažādas ideālās īpašības. Mūsdienās tēma ir īpaši aktuāla zinātnē, jo tiek veikti gan jauni pētījumi, gan atkārtoti iepriekšējie. To apskata vairākas pieejas, kas ietver atšķirīgus, pat pretējus viedokļus. Pastāv arī atšķirīgi viedokļi vienas teorijas ietvaros. Kopumā šajā tēmā nav viennozīmīga skatījuma.

Interesants ir savu īpašību, pretējā dzimuma ideālo īpašību un uzskatu par pretējā dzimuma vēlmēm salīdzinājums. Šāds salīdzinājums veikts tikai vienā pētījumā Amerikas izlasē (Clark, Dover, Geher, & Presson, 2005). Latvijā šī tēma praktiski nav pētīta. Tāpēc uzskatu, ka būtu interesanti apskatīt, kādas ideālās īpašības izvirza Latvijas sabiedrība.

Teorētiskajā materiālā vispirms apskatīju reālo, ideālo un nevēlamo īpašību konceptu sociālajā psiholoģijā. Pārsvārā tomēr pētnieki izdala divus „es”: reālo un ideālo, kurus definē kā divas cilvēka personības daļas (Marsh & Shavelson, 1985, kā minēts Gari & Kalantzi – Azizi, 1998), taču reālais un ideālais tiek attiecināts arī uz pretējo dzimumu. Vērtējot pretējā dzimuma īpašības, liela nozīme ir idealizēšanai (Murray, 1999). Idealizēšanas pētniecībā lielu ieguldījumu veikusi zinātniece S. L. Merija, viņa norāda gan uz idealizēšanas negatīvajiem, gan pozitīvajiem aspektiem.

Izpratnē par pretējā dzimuma ideālajām īpašībām dominē divas pieejas: evolucionārā pieeja un sociālā un kultūras pieeja. Evolucionārā teorija skaidro, kādas pretējā dzimuma īpašības tiek pieprasītas un atzītas cilvēku evolucionārā attīstības procesa rezultātā. Šīs pieejas skaidrojums vairāk ir saistīts ar cilvēka izcelsmi, kas ietver cīņu par izdzīvošanu, kuru nosaka labāka adaptēšanās procesu attīstība (Buss & Schmitt, 1993, kā minēts Buss 2001). Lai nodrošinātu labus adaptēšanās rezultātus, no sievietēm un vīriešiem tiek prasītas specifiskas dzimumam raksturīgas un vēlamas īpašības. Šeit daudz nozīmīgu pētījumu ir veicis pētnieks D. M. Buss. Sociālā pieeja savukārt pamatojas uz stereotipiem par vīrišķību un sievišķību, un kultūras pieeja izceļ sabiedrības normas un vērtības, un to ietekmi uz dzimumu lomām. Dzimumu lomas nosaka partnera izvēli, jo indivīds izvēlas pretējo dzimumu pēc tādām īpašībām, kas atbilst dzimuma stereotipam (Johannesen – Schmidt & Eagly, 2002).

Vīriešu un sieviešu sevis novērtējums atšķiras dažādu īpašību un iezīmju kontekstā. Un pētījumos secināts, ka vēlamo romantisko partneri cilvēki vēlas ar labākām īpašībām, nekā

pašiem piemīt (Clark, Dover, Geher & Presson, 2005). Vēlmes pretējā dzimuma īpašībās saistītas ar prognozēm par pretējā dzimuma vēlmēm, šāds salīdzinājums ļauj secināt, kādas īpašības kurš dzimums pārvērtē un kādas novērtē par zemu. Salīdzinājums starp savu īpašību, prognožu un reālo vēlmju vērtēšanu atklāj interesantāku un pilnīgāku ieskatu ideālo īpašību tēmā kopumā.

Mans mērķis ir izpētīt līdzības un atšķirības starp dzimumiem izpratnē par savām un pretējā dzimuma ideālajām īpašībām. Pētījuma priekšmets ir izpratne par īpašībām.

Neatkarīgais mainīgais ir dzimums, *atkarīgais* – īpašību vērtēšana.

Pētījuma jautājumi:

a) Kādas īpašības kā sevi raksturojošas vairāk uzrāda sievietes un kādas vairāk uzrāda vīrieši?

b) Kādas ideālā partnera īpašības vēlas sievietes un kādas ideālās partneres īpašības vēlas vīrieši?

c) Kādas pēc sieviešu domām ir pretējā dzimuma vēlmes īpašībās attiecībā uz ideālu sievieti un kādas pēc vīriešu domām ir sieviešu vēlmes īpašībās attiecībā uz ideālu vīrieti?

Hipotēzes:

1. Abi dzimumi vēlēšies, lai potenciālajam romantiskajam partnerim piemīt ideālākas īpašības, nekā viņiem pašiem.

2. Sievietes būs prasīgākas romantiskā partnera īpašībās, nekā vīrieši.

3. a) Sievietes pārvērtēs svara (kalsnuma) nozīmi vīriešiem attiecībā uz sievietēm.

3. b) Vīrieši par zemu novērtēs ambīciju un strādīguma piemišanas svarīgumu sievietēm attiecībā uz vīriešiem.

Pētījumā piedalījās 50 vīrieši un 50 sievietes vecumā no 18 – 25 gadiem bez pašreizējām pastāvīgām attiecībām. Visi dalībnieki ir Latvijas iedzīvotāji.

Pētījuma metode ir anketēšana, kas balstīta uz 2005. gadā veiktā pētījuma "Perceptions of self and of ideal mates: similarities and differences across the sexes" metodi (Clark, Dover, Geher, & Presson, 2005). Anketa sastāv no 3 daļām, katrā daļā 19 īpašības, kas jānovērtē Likerta skalā no 1 līdz 7. Pirmajā anketas daļā jānovērtē sevi, otrajā – ideālo partneri, kādu vēlas un trešajā - prognozes par pretējā dzimuma vēlmēm attiecībā uz sava dzimuma pārstāvjiem (skat. Pielikumu Anketa). Anketai ir 3 varianti, kuri atšķiras ar daļu secību: 1) 1. daļa, 3. daļa, 2. daļa; 2) 2. daļa, 3 daļa, 1. daļa; 3) 3. daļa, 2. daļa, 1. daļa.

Darba izstrādes posmi:

1) *Izvēlējos darba tēmu un sameklēju teorētisko materiālu*

2) *Veicu teorētiskā materiāla analīzi un tad to apkopuju loģiskā secībā*

3) Veicu anketēšanu, analizēju rezultātus un izdarīju secinājumus

4) Sasaistīju rezultātus ar teorētisko materiālu, uzrakstīju secinājumus un noformēju darbu

Darbs sastāv no 4 nodaļām, kur 1. nodaļa – Reālo, ideālo un nevēlamo īpašību koncepts sociālajā psiholoģijā. 2. nodaļa – Līdzības un atšķirības starp dzimumiem izpratnē par pretējā dzimuma ideālajām īpašībām, apakšnodaļas: 2.1. Idealizēšanas veidošanās un nozīme. 2.2. Evolucionārās pieejas skatījums attiecībā uz pretējā dzimuma ideālajām īpašībām un 2.3. Sociālās un kultūras pieejas skatījums attiecībā uz pretējā dzimuma ideālajām īpašībām. 3. nodaļa - Līdzības un atšķirības starp dzimumiem izpratnē par savām īpašībām. 4. nodaļa - Prognozes par pretējā dzimuma vēlmēm potenciālā romantiskā partnera ideālajās īpašībās.

Teorētiskās daļas apjoms ir 17 lapas. Izmantotās literatūras saraksts ietver 37 avotus, kas ņemti no Ebsco datu bāzes un tulkoti no angļu valodas.

Reālo, ideālo un nevēlamo īpašību koncepts sociālajā psiholoģijā

Indivīdam piemītošās īpašības nosaka iedzimtība un apkārtējā vide. Pie iedzimtības aspekta liela nozīme ir gēniem. Daudzas īpašības pēcnācējiem tiek nodotas caur gēniem. Taču, arī pārmantotajos gēnos notiek mutācijas, piemēram, indivīda intelekts ir daudzu mutāciju ietekmēta kvantitatīvā īpašība (Plomin, Owen, & McGuffin, 1994, kā minēts Penke, Denissen, & Miller, 2007). Vide par pastiprināt vai pavājināt iedzimto īpašību izpausmi. Tai ir ļoti liela nozīme jau no bērna dzimšanas.

Tuvākā bērna sociālā vide ir vecāki, ar kuriem bērns identificējas. Identificēšanās notiek jau agrā bērnībā, kad bērns atdarina savu vecāku uzvedību un runu (Cramer, 2001). Arī skolas vecumā bērns turpina identificēties ar vecāku interesēm, vērtībām utt., taču viņš arī identificējas ar citiem, īpaši apbrīnotiem tēliem. Pusaudžu vecumā bērni sāk atdalīties no saviem vecākiem: viņu uzvedības, vērtībām un interesēm; viņi meklē savu identitāti. Pēc Ēriksona (Erikson, 1968, kā minēts Cramer, 2001) personas identitāte ir bāzēta uz agrīnās gan pozitīvās, gan negatīvās identificēšanās sasummēšanos. Identifikācijas rezultātā indivīdam izveidojas savs „es” koncepts. „Es” konceptu var uzskatīt gan kā vienotu veselumu, gan dalīt. Daudzi pētnieki (Markus & Wurf, 1987, kā minēts Eisenstadt, Leippe, & Rivers, 2002) uzskata, ka indivīda „es” koncepts ir multipls. Šie autori kā minimumu izdala vismaz trīs sevis attēlojumus:

1) aktuālais es – to indivīda īpašību kopums, par ko viņš tic, ka patiesi viņam tās piemīt;

2) ideālais es – to indivīda īpašību kopums, kuras viņš vēlas, bet tic, ka tās tomēr viņam nepiemīt vai piemīt nepietiekami;

3) noraidītais es – indivīda nevēlamo īpašību kopums, par ko viņš tic, ka viņam tās nepiemīt (Eisenstadt, 1989; Higgins, 1989, 1998; Ogilvie, 1987, kā minēts Eisenstadt, Leippe, & Rivers, 2002).

Ar sevī būtiskāko vispirms tiek saistīts aktuālais jeb reālais „es” (Eisenstadt, Leippe, & Rivers, 2002), jo tas attiecas uz reālo, tagadējo situāciju. Ideālais un noraidītais „es” rada ievērojamas nesaskaņas pašā „es” konceptā, kas izraisa vai nu pozitīvus vai negatīvus efektus indivīda pašapziņā, arī pieredzē un atmiņās. To varētu arī nosaukt par sava veida cīņu starp „ideālo” un „nevēlamo”, kas rezultātā veido „aktuālo” es.

Taču pārsvarā pētnieki izdala divus „es”: reālo un ideālo, kurus definē kā divas cilvēka personības daļas (Marsh & Shavelson, 1985, kā minēts Gari & Kalantzi – Azizi, 1998). Un pastāvošā atšķirība starp tām izraisa indivīda neapmierinātību, neskaidrību par savu „es” un

apjukumu sevis izjūtā, kas īpaši raksturīgi ir pusaudžiem (Rogers, 1959/ 1961, kā minēts Gari & Kalantzi – Azizi, 1998). Ideālais „es” ir standartizēts kultūras uzvedības elements, ko virza cerības un centieni, un kas ir bāzēts uz to, kā persona domā, ko viņa grupa vai kultūra augsti novērtē. Tātad ideālais „es” pārstāv noteiktas vērtības (Burns, 1982; Dragona, 1983; Rogers, 1959/ 1961, kā minēts Gari & Kalantzi – Azizi, 1998). Un pusaudžiem īpaši svarīgi ir atbilst šīm sabiedrības vērtībām.

Daudzos pētījumos secināts, ka indivīdi sevi vērtē vairāk pozitīvi, nekā balstās uz realitāti (Taylor & Brown, 1988, kā minēts Clark, Dover, Geher, & Presson, 2005), jo cilvēku mērķis ir sasniegt ideālo „es”. Tātad indivīdiem ir tendence sevi idealizēt, un tas notiek tāpēc, ka sevis pozitīva vērtēšana nodrošina fizisko un garīgo labsajūtu un veicina produktivitātes spējas. Arī, lai vērtētu citus, īpaši romantiskos partnerus, vispirms jābūt skaidrām savām īpašībām (Clark, Dover, Geher, & Presson, 2005).

Tāpat kā „es” koncepts tiek vērtēts kā reālais, ideālais un nevēlamais, tā arī indivīdi novērtē pretējā dzimuma pārstāvjus, izdalot reālās, ideālās un nevēlamās īpašības. Seksuālās stratēģijas teorija apgalvo, ka sieviešu fiziskā pievilcība un vīriešu dominēšana un nodrošinātība ar materiālajiem resursiem ir ļoti vēlamas potenciālā romantiskā partnera īpašības, jo tās ir viņu evolucionārās priekšrocības (Dawson & McIntosh, 2006). Taču arī sociāli bāzētās īpašības (pozitīvas personības īpašības, kopīgas intereses) ir vēlamas. Ir pamats domāt, ka tie cilvēki, kuri ir vājāki evolucionāro priekšrocību īpašībās (mazāk pievilcīga sievietē, mazāk nodrošināts vīrietis), vairāk balstīsies uz alternatīvām, proti, sociāli bāzētajām īpašībām. Jāatzīmē, ka bieži vien vēlamajām īpašībām pretējās tiek uzskatītas kā nevēlamās īpašības, piemēram, sievietēm nepatīk vīrieši, kuri ir finansiāli nabadzīgi, neizglītoti vai ar ambīciju trūkumu (Buss, 1998).

Katram cilvēkam ir savs reālais „es”, ideālais „es” un nevēlamais „es”. Reālais „es” ataino tās īpašības, kuras indivīds tic, ka viņam piemīt, ideālais „es” atspoguļo vēlmes, bet nevēlamais „es” – īpašības, kuras indivīds nevēlas, lai viņam piemistu, un kuras arī, viņš tic, ka viņam nepiemīt. Tāpat katram cilvēkam ir arī savs ideāls par romantisko partneri, un iespējams arī, katrs zina, kādas ir nevēlamās viņa topošā romantiskā partnera īpašības. Tas ir ļoti svarīgi, jo veiksmīgas attiecību uzsākšanas mērķis ir apzināt savas vēlmes attiecībā uz potenciālo romantisko partneri.

Līdzības un atšķirības starp dzimumiem izpratnē par pretējā dzimuma ideālajām īpašībām

Idealizēšanas veidošanās un nozīme

Procesu, kurā kaut kam vai kādam tiek piedēvētas ideālas īpašības, sauc par idealizēšanu. Idealizēšanas iemesli var būt dažādi, bet parasti tas notiek neapzināti. Individīdi veido ideālās īpašības par pretējo dzimumu gan esot attiecībās ar romantisko partneri, gan neesot.

Pirms attiecību uzsākšanas idealizēšana vairāk balstās uz sapņiem, tai ir maksimālisma tendence, un tā pārsvarā ir raksturīga pusaudžiem. Pusaudžu pētījumos īpaši jāņem vērā tas, ka šis vecums ir tikai seksualitātes un romantikas mošanās posms (Regan & Joshi, 2003), tāpēc pusaudžu ideāliem var nebūt saistību ar realitāti. Bet, cilvēki ar attiecību pieredzi, no vienas puses, ir reālistiskāki, jo viņu ideāli balstās uz jau esošo attiecību pieredzi un uz „savas vērtības” noteikšanu. Taču, no otras puses, jāņem vērā, ka mīlestība jebkurā vecumā cilvēka apziņā veicina apmierinātību un uzticību gan attiecībām, gan partnerim, un tas pastiprināti sekmē partnera idealizēšanu (Murray, 1999).

Autori diskutē par idealizēšanas nozīmi. Vieni uzskata, ka atteikšanās no idealizēšanas un tiekšanās uz precīzāku un partnera patieso vērtību un kļūdu novērtēšanu sekmē attiecību labklājību un stabilitāti (Brehm, 1992; Brickman 1987, kā minēts Murray, 1999). Citi savukārt uzskata, ka atteikšanās no šīs idealizētās apmierinātības veicina indivīda vērīgumu partnera un pašu attiecību negatīvajos aspektos (Huston & Vangelisti, 1991, kā minēts Murray, 1999), kas var negatīvi ietekmēt vai pat izjaukt attiecības. Tāpēc tiek uzsvērts, ka indivīdiem ir nepieciešama pārlicības izjūta, ka viņu partneris ir „īstais” (Holmes & Rempel, 1989, kā minēts Murray, 1999). Tā piemēram, kādā pētījumā secināts, ka randiņu laikā un apprecoties, partneri, kuriem ir rožainās cerības un izfantazētie ideālā partnera modeļi, arī saskata lieliskākas vērtības savos partneros (Murray, Holmes, & Griffin, 1996, kā minēts Murray, 1999). Tāpēc, jo vairāk partneri idealizē viens otru, jo vairāk viņi ir apmierināti attiecībās. Individīdi, kuri idealizē savus partnerus, uztur stabilākas attiecības, sasniedz augstāku apmierinātības pakāpi un arī vairāk spēj izvairīties no konfliktiem un ambivalences, kas progresē pēc pirmā kopā būšanas gada (Murray, Holmes & Griffin, 1997, kā minēts Murray, 1999). Tas notiek tāpēc, ka, parādoties potenciālajiem attiecību draudiem, indivīdi veido partnera ideālo tēlu no jauna, kurā nolemts, ka vērtības, kuras viņi saņem no partnera ir tās, ko viņi paši ir vēlējušies (Murray, 1999). Tomēr ir jāņem vērā, ka arī idealizēšanas procesā veidotajai pārlicības izjūtai paralēli rodas nozīmīgas, klātesošas šaubas un nedrošība (Murray & Holmes, 1993/ 1994, kā minēts Murray, 1999). Tā pamatā ir fakts, ka

idealizēšana balstās uz ilūzijām. Bet ilūzijas ir uztveres procesi, kas nav bāzēti uz realitāti (Murray, 1999).

Kopumā nevar apgalvot, ka idealizēšana ir tikai pozitīva vai tikai negatīva, tā nes sev līdzīdas sekas. Idealizēšanas pozitīvā puse ir indivīda apmierinātības radīšana ar partneri un attiecībām kā tādām, veidojot pārliecību, ka izvēlētais partneris ir īstais. Taču arī šeit paralēli rodas šaubas un nedrošība. Negatīvā puse ir atteikšanās no realitātes, kas būtiski tiek saistīta ar partnera patieso vērtību un kļūdu nenovērtēšanu, kas nosaka turpmāko attiecību labklājību un stabilitāti.

Evolucionārās pieejas skatījums attiecībā uz pretējā dzimuma ideālajām īpašībām

Dzimums ir individuālās identitātes kritisks komponents (Martin, 1996, kā minēts Sharepour, 2005), un dzimuma identitāte tiek definēta kā individuālā sevis kā vīrieša vai sievietes izjūta (Grieve, 1980, kā minēts Beckwith, 1994). Evolucionārā teorija skaidro, kādas pretējā dzimuma īpašības tiek pieprasītas un atzītas cilvēku evolucionārā attīstības procesa rezultātā. Šīs pieejas skaidrojums vairāk ir saistīts ar cilvēka izcelsmi, kas ietver cīņu par izdzīvošanu, kuru nosaka labāka adaptēšanās procesu attīstība (Buss & Schmitt, 1993, kā minēts Buss 2001). Lai nodrošinātu labus adaptēšanās rezultātus, no sievietēm un vīriešiem tiek prasītas specifiskas dzimumam raksturīgas un vēlamas īpašības. Pretējā dzimuma interese par šīm īpašībām pamatojas vēlmē veidot attiecības.

Attiecībās liela nozīme ir seksualitātei (Buss & Schmitt, 1993, kā minēts Buss 2001). Attiecību uzsākšanas un veidošanas procesos vairāk, nekā citās sfērās sievietes un vīrieši tiek pretstatīti atšķirīgajās pielāgošanās problēmās ilgajā cilvēces evolucionārajā vēsturē, jo, piemēram, no sievietēm tiek prasīts 9 mēnešu ieguldījums bērna radīšanā, bet no vīriešiem tas netiek prasīts. Ir arī cita veida atšķirības, piemēram, vīrieši izrāda daudz lielāku interesi, nekā sievietes par īstermiņa romantiskajām attiecībām, tajās pretstatā ilgtermiņa attiecībām vīriešiem iztrūkst emocionālais dziļums (Buss & Schmitt, 1993, kā minēts Schmitt, Shackelford & Buss, 2001). Kā arī vīriešiem ir izteiktākas seksuālās vēlmes.

Seksuālā izlase iedalās divos procesos (Darwin, 1871; Fisher, 1930/1958, kā minēts Buss, 1998). Pirmais process ir starp vienu dzimumu, tā ir cīņa par seksuālo partneri. Šeit dominē tādas īpašības kā atlētiskās spējas, kas nepieciešamas cīņā, sociālās spējas, jo tās nepieciešamas, piemēram, lai iegūtu savā pusē sabiedrotus, kā arī vēl ir nepieciešams dzelīgs humors, kas savukārt atbaidītu sāncenšus. Otrs process seksuālajā izlasē ir partnera izvēle. Lai partneris tiktu izvēlēts, viņam pēc iespējas vairāk jāatbilst vēlamajām īpašībām (Buss, 1998):

- Vīrieši ilgtermiņa attiecībās no evolūcijas viedokļa labāk izvēlas sievietes, kuras identificējas kā reproduktīvi vērtīgas, proti, kuras nodrošina labu izcelsmi un ir ar labām mātes spējām. Tātad vīrieši piešķir lielāku nozīmi divām īpašībām – fiziskajai pievilcībai un jaunībai – jo tās abas norāda uz sievietes auglību un reproduktīvo vērtību. Vēl vīriešiem svarīga ir sievietes seksuālā uzticība un lai viņai nepatiktu gadījuma sakari.

- Savukārt, vīriešiem īstermiņa attiecībās ir svarīgi, lai sievietei patiktu gadījuma sakari, lai viņa izjustu seksuālo aicinājumu un lai viņai būtu seksuālā pieredze. Taču arī šeit, tāpat kā ilgtermiņa attiecībās lielu nozīmi ieņem divi galvenie faktori – partneres fiziskā pievilcība un jaunība.

- Bet sievietes ilgtermiņa attiecībās labāk izvēlas vīriešus, kuriem ir spēja iegūt resursus izdzīvošanai, kuri labprāt investē šos resursus ģimenes vajadzībām, kuri ir gatavi stāties ilgtermiņa attiecībās, kuri aizsargā ģimeni no citu agresivitātes un kuriem piemīt labas tēva īpašības. Vēl sievietēm ir svarīgi, lai vīrietim būtu daudzsološa karjera, profesionālās veiksmes iespējas, finansiālās izredzes, kā arī strādīgums un sociālais statuss. Taču viņām nepatīk, ja vīrietim trūkst ambīciju un ja viņš ir finansiāli nabadzīgs vai neizglītots.

- Toties sievietēm īstermiņa attiecībās ir svarīgāka tūlītēja vīrieša resursu investēšana, nekā nākotnes izredzes (Gangestad & Thornhill, 1994, kā minēts Buss, 1998). Sieviete uzreiz vēlas tērēt daudz vīrieša naudas, saņemt no viņa dāvanas un dzīvot ekstravaganu dzīvesveidu. Šajā gadījumā sievietēm ļoti nepatīk vīrieši, kas attiecībās ir skopi vai nabadzīgi. Visbeidzot sievietes, meklējot īstermiņa attiecības, piešķir arī lielu nozīmi vīrieša fiziskajai pievilcībai.

Gan populārajā literatūrā, gan akadēmiskajos pētījumos tiek izcelts, ka vīrieši salīdzinājumā ar sievietēm piešķir lielāku nozīmi seksualitātei un, kā jau minēts, viņiem tas ir ļoti būtisks rādītājs īstermiņa attiecībās. Kādā pētījumā secināts, ka pēc īsas savstarpējās mijiedarbības divu nepazīstamu cilvēku starpā vīrieši novērtē savas „partneres” kā vairāk seksuālas, nekā šīs sievietes - attiecīgos vīriešus (Levesque, Nave, & Lowe, 2006). Tas skaidrots ar to, ka vīrieši vairāk domā seksuālos terminos, nekā to dara sievietes. Kā arī pastāv korelācija starp vīrieša uztverto sievietes fizisko pievilcību un viņa vēlmi pēc seksa un tālākas mijiedarbības ar attiecīgo partneri (Feingold, 1992, kā minēts Levesque, Nave, & Lowe, 2006). Tātad īstermiņa attiecībās sievietes fiziskajai pievilcībai tiek piešķirta lielāka nozīme kā seksualitātes rādītājam, nevis kā reproduktivitātes prognozētājam.

Pretējā dzimuma vēlmes attiecībā uz sievietes fizisko pievilcību un vīrieša sociālo statusu apstiprinās daudzos pētījumos. Taču jāņem vērā vēl kāds būtisks faktors, kas pastiprina šīs izvēles. Proti, cilvēki no partnera vairāk pieprasa to, ko paši arī var piedāvāt

(Rajecki, Bledsoe, & Rasmussen, 1991). Tas nozīmē, ka, ja sieviete pati var piedāvāt augstu sociālo statusu, viņai būs vēl svarīgāk, lai arī vīrietis šajā ziņā neatpaliktu, nekā tajā gadījumā, ja viņa to nevarētu. Tas pats arī attiecas uz vīriešiem. Kā arī, gan izskatīgi vīrieši, gan izskatīgas sievietes vairāk izvēlēšies sev izskatīgu romantisko partneri. Gadījumos, ja indivīdam piemīt tikai viens no piedāvājamajiem aspektiem – izskatīgums vai augsts statuss, tas arī veicinās lielāku izvēlīgumu, nekā gadījumā bez neviena no piedāvājamajiem aspektiem.

Taču, atšķirīgi secinājumi iegūti 2002. gada pētījumā. Tur gan arī apstiprinājies, ka sievietēm vīriešu novērtēšanā visbiežāk pieprasītākais ir sociālais līmenis/ statuss un vīriešiem sieviešu novērtēšanā pieprasītākā ir fiziskā pievilcība (Li, Kenrick, Bailey, & Linsenmeier, 2002). Un arī ilgtermiņa attiecībās sievietes vēlas, lai potenciālais romantiskais partneris atbilst vismaz vidusmēra sociālajam statusam, un vīrieši vēlas, lai partnere atbilst vismaz vidusmēra fiziskās pievilcības novērtējumam. Kā arī abiem dzimumiem ir svarīgas tādas partnera īpašības kā laipnība, kas nozīmē lielāku dalīšanās iespējamību ar saviem resursiem, un vēl cilvēkiem ar zemāku ekonomisko stāvokli ļoti svarīga ir partnera inteliģence, kas norāda uz lielāku iespējamību resursu ieguvē. Bet pētījumā arī secināts, ka, palielinoties pētījuma dalībnieku ekonomiskajam stāvoklim, abu dzimumu prasības potenciālā romantiskā partnera īpašībās kļūst līdzīgākas, un nav vairs tik krasu atšķirību vēlmēs pēc fiziskās pievilcības un sociālā statusa. Tas skaidrots ar to, ka sievietēm ar augstākiem ienākumiem nav tik svarīgs vīriešu sociālais stāvoklis un vīriešu ienākumi, kā tas ir sievietēm ar zemākiem ienākumiem, bet vienalga viņām tas ir viens no svarīgākajiem aspektiem. Un tāpat vīriešiem ar augstāku ekonomisko stāvokli viens no svarīgākajiem rādītājiem ir sievietes fiziskā pievilcība, tomēr vīriešiem ar zemākiem ienākumiem vēlmes pēc partneres fiziskās pievilcības ir daudz lielākas.

Pētījumos atklāts interesants secinājums, proti, sievietes vairāk, nekā vīrieši demonstrē stereotipu „kas ir skaists, tas arī ir labs” (Levesque, Nave, & Lowe, 2006). Tas nozīmē, ka tās sievietes, kuras savus partnerus novērtē kā fiziski pievilcīgus, arī piedēvē viņiem un saskatījuma mijiedarbībai vairāk pozitīvu īpašību. Jāpiezīmē, ka sievietes par fiziski pievilcīgākiem atzīst tādus vīriešus, kam ir vairāk izteiktas vīrišķības pazīmes, tāpēc viņas vairāk izvēlas dominējoša izskata vīriešus (garākus, tumšākus, lielākus – muskuļotākus) (Jonasen, 2007). Vīrieša fiziskās pievilcības būtisks rādītājs ir vīrišķība, bet ne sievišķība (Gillen, 1981, kā minēts Levesque, Nave, & Lowe, 2006). Sievietes uztver vīrieša fizisko pievilcību kā mājienu, kas signalizē par viņa vīrišķību (Zebrowitz, 1997, kā minēts Levesque, Nave, & Lowe, 2006).

Kā jau minēts, vecums ir būtisks faktors romantiskā partnera izvēlē. Kādā pētījumā secināts, ka 40% sieviešu vēlas vīriešus, kuri ir no 2,0 gadus jaunāki par viņām līdz 8,4 gadus vecāki (Rajecki, Bledsoe, & Rasmussen, 1991). Taču 40% vīriešu vēlas no 9,8 gadus jaunākas līdz 2,2 gadus vecākas sievietes. Tas arī izskaidrojams ar to, ka vēlamās īpašības: sieviešu jaunība un skaistums pieejami jaunākām sievietēm un savukārt vīriešu augstāks mantiskais stāvoklis un augstāks statuss pieejami vecākiem vīriešiem.

Grūtāk ir izdalīt citas, vairākos pētījumos kopīgas vēlmes, kas tiek sagaidītas no romantiskajiem partneriem, jo pētījumi atšķiras ar piedāvātajām īpašībām. Piemēram, pētījumā, kas ņemts par pamatu šim darbam, novērtēšanai piedāvātas 19 īpašības/ aspekti. Salīdzinot savu īpašību vērtēšanu un vēlmes potenciālā romantiskā partnera īpašībās, secināts, ka abi dzimumi vēlas partneri ar labākām īpašībām, nekā pašiem piemīt (Clark, Dover, Geher & Presson, 2005). Vīrieši vēlas sievietes ar augstāku humora izjūtu, fiziski pievilcīgākas, pacietīgākas, emocionāli stabilākas un komunikablākas, bet ar zemākiem ienākumiem un zemāku profesijas statusu.

Bet sievietes vēlas potenciālos romantiskos partnerus ar augstāku humora izjūtu, atklātākus, ar augstāku izglītību, lielāku svaru, ar augstākām piedošanas spējām, fiziski pievilcīgākus, pacietīgākus, ar augstākiem ienākumiem, strādīgākus, emocionāli stabilākus, uzticamākus, ambiciozākus, komunikablākus, ar augstāku inteliģenci un profesijas statusu (Clark, Dover, Geher & Presson, 2005). Tātad sievietes vēlas, lai potenciālais romantiskais partneris būtu ar labākām īpašībām 15 no pētījumā 19 piedāvātajām īpašībām. Augstās sieviešu prasības pēc ideālāka partnera tiek skaidrotas ar augstākām sieviešu izmaksām bērnu radīšanas procesā, kas veicinājušas viņu izvēlīgumu, lai nodrošinātu savu un bērnu izdzīvošanu un labklājību (Trivers, 1985, kā minēts Clark, Dover, Geher & Presson, 2005).

Atšķirības starp dzimumiem tiek skaidrotas ar cīņu par izdzīvošanu cilvēka evolucionārajā attīstībā, kuru nodrošina labāki pielāgošanās procesi, jo šo procesu saistībā ar bioloģiskajām dzimumu atšķirībām akcentējušās noteiktas prasības pret katru dzimumu. Atbilstība prasībām nosaka atbilstību izvērztajam ideālam. Evolucionārā teorija pamato izvēli pēc „labākā” romantiskā partnera – tās ir sievietes ar labākām reprodiktīvajām spējām, ko parāda jaunība, fiziskā pievilcība un veselīgums; un vīrieši - kuri spēj apgādāt ģimeni ar resursiem, ir ambiciozi un ar augstu sociālekonomisko statusu.

Sociālās un kultūras pieejas skatījums attiecībā uz pretējā dzimuma ideālajām īpašībām

Pēc sociālās pieejas teorijām jēdziens „dzimums” simboliskā līmenī ir paplašināti attiecināms uz kultūru stereotipiem par vīrišķību un sievišķību (Turner, 1994, kā minēts

Sharepour, 2005). Bet dzimumu lomas ir sociāli konstruētas vīriešu un sieviešu uzvedības ekspektācijas (Sharepour, 2005). Savukārt, stereotips ir heuristika, kas mums palīdz integrēt lielu informācijas daudzumu ar relatīvu bezrūpību (Macrae, Milne, & Bodenhausen, 1993, kā minēts Farley, Chia, & Allred, 1998), jo tas ir automātisks, netīšs process, kas neprasa pūļu pielikšanu (Bargh, 1984, kā minēts Farley, Chia, & Allred, 1998). Ar cilvēku novērtēšanu saistīti dzimumu stereotipi. Tie ir attiecināmi uz strukturizētu pārliecību kopumu par personīgajiem piedēvējumiem attiecībā uz vīriešiem un sievietēm (Peplau & Gordon, 1985, kā minēts Sakalli-Ugurlu, 2003). Tie dod skaidru ziņu par sieviešu un vīriešu iedomāto uzvedību. Dzimuma stereotips ir, piemēram, tas, ka vīrietis ir iedomāts kā līderis, kurš ir pašpārliecināts un dominē lēmumu pieņemšanā, bet sieviete romantiskajās attiecībās ir iedomāta kā pakļāvīga un pasīva konformiste.

Sociālā pieeja apgalvo, ka īpašības, kuras ir attiecinātas uz noteiktu dzimumu, tiecas būt par tādām īpašībām, kuras attiecīgi tiek pieprasītas no šī dzimuma (Diekman & Eagly, 2000, kā minēts Prentice & Carranza, 2002). Piemēram, pastāv stereotips par to, ka sievietes ir emocionāli siltas un rūpīgas, jo sabiedrībā ir noteikts, ka sievietēm vajadzētu tādām būt. Tāpēc arī tiek uzskatīts, ka nav atšķirību starp vēlamajām un dzimumam tipiskajām īpašībām, jo tipiskās īpašības tiek uzskatītas par vēlamajām.

Stingri stereotipiski uzskati raksturīgi jau pat maziem bērniem četrū, piecu gadu vecumā (Martin, 1989; Urberg, 1982, kā minēts Benerjee & Lintern, 2000). Stereotipizēšanu bērni iemācās no vērojumiem, audzināšanas un atdarināšanas, kā arī no pasakām. Grāmatas māca, ka meitenes nespēlē, piemēram, futbolu, basketbolu un hokeju, savukārt, zēni nespēlējas ar lellēm, nespēlē „mājās” vai „zīdaiņu barošānu”. Šādi jau agrā bērnībā cilvēkam tiek iemācīts noteikts dzimumu lomu modelis. Tas pats attiecas uz pasakām. Sievietes tiek attēlotas kā pasīvas, mājsaimnieciskas un rūpīgas, bet vīrieši - aktīvi un ar profesionālām iemaņām (Evans, 1998). Savukārt, princeses tiek attēlotas kā skaistas – garmatainas, gaišmatainas un zilacainas, un bezpalīdzīgas, bet prinči – izskatīgi, gari, stipri un aizsargājoši. Kā arī jāpiemin, ka pasakās parasti labie varoņi ir skaisti, piemēram, princeses un bārenītes, bet sliktie – neglīti, piemēram, raganas un pūķi, kas pastiprina stereotipu ietekmi. Proti, fiziski pievilcīgiem cilvēkiem tiek piedēvētas labākas īpašības, taču cilvēki, kas neizceļas ar izskata dotībām var tikt uztverti ļoti aizdomīgi un pat ar negatīvām ekspektācijām (Farley, Chia, & Allred, 1998).

Vairākumā mūsdienu nāciju darba dalīšana ir tāda, ka sievietes pavada relatīvi vairāk laika bērnu audzināšanā un mājas darbos, savukārt vīrieši pavada vairāk laika, strādājot, lai pelnītu naudu. Ņemot šo ģimenes sistēmu, kur vīrietis ir galvenais apgādātājs un sieviete ir

galvenā mājas darbu veicēja, sievietes maksimāli cenšas atrast tādu partneri, kurš būtu veiksmīgs ekonomikā, proti, naudas pelnītāja lomā kā potenciāli labs apgādnieks (Johannesen – Schmidt & Eagly, 2002). Savukārt, vīrieši maksimāli cenšas atrast tādu partneri, kura būtu veiksmīga kā mājsaimniece. Tendence, ka sieviete vairāk, nekā vīrietis ieņems tādu sfēru, kas pieprasa mājsaimniecības aktivitātes, nodrošina šo aktivitāšu kļūšanu par stereotipisku kā sievietes lomu (Eagly, Wood, & Diekman, 2000, kā minēts Johannesen – Schmitt & Eagly, 2002). Un vīrieša produktīvās aktivitātes (darba spējas) kļūst par stereotipisku kā vīrieša lomu. Šīs dzimumu lomas nosaka partnera izvēli, jo indivīds izvēlas pretējo dzimumu pēc tādām īpašībām, kas atbilst dzimuma stereotipam. Sievietes loma ir tieši izveidojusies no sievietes primārās atbildības par pēcnācēju, esot vēl stāvoklī, kā arī barojot un aprūpējot no sevis atkarīgo mazuli (Wood & Eagly, 2002, kā minēts Johannesen – Schmidt & Eagly, 2002). Tieši šīs aktivitātes ir ierobežojušas sievietes spējas, kas prasa ātrumu, nepārtrauktu aktivitātes periodu vai tālu distanču veikšanu no mājām. Kā arī jāņem vērā fakts, ka visās pasaules sabiedrībās sieviete ir pamatā atbildīga par uzdevumiem, kas saistīti ar bērnu aprūpi. No šiem pienākumiem arī, piemēram, ir veidojies stereotips par sievieti kā audzinātāju - aprūpētāju, kas ir rūpīga, pacietīga, emocionāli stabila un piedodoša (Clark, Dover, Geher & Presson, 2005). No vīriešiem sabiedrība turpretī pieprasa fizisko spēku un produktīvu uzdevumu veikšanu (Wood & Eagly, 2002, kā minēts Johannesen – Schmidt & Eagly, 2002).

Skaidrojot vecuma atšķirības partnera izvēlē sociālās pieejas skaidrojums ir līdzīgs evolucionārajai teorijai. Proti, gadījumā, kad vīrietis ir vecāks par sievieti, šāda gadu starpība nodrošina patriarhālās laulības sistēmu, kurā vīrietim pieejami vairāk resursu un varas, nekā sievietei (Eagly & Wood, 1999, kā minēts Johannesen – Schmidt & Eagly, 2002).

Galvenās īpašības, kuras vīrieši novērtē sievietēs un sievietes vīriešos, attiecīgi ir – sievišķība un vīrišķība (Leaper, 1995), un zem šiem terminiem var parakstīt ļoti daudz citu iezīmju. Interesanti ir apskatīt īpašības, kas cilvēkiem asociējas ar noteiktu dzimumu. Ievērojamā starpkultūru pētījumā secināts, ka vīrietis ir dēkains, spēcīgs un neatkarīgs, bet sieviete – sentimentāla, pakļāvīga un mānīcīga (Williams & Best, 1990, kā minēts Loehlin, Jonsson, Gustavsson, Stallings, Gillespie, Wright, & Martin, 2005). Citā pētījumā parādās, ka vīrieši tiek uztverti kā vairāk dominanti par sievietēm, bet sievietes – sociālākas, mentāli veselākas un ar labāku raksturu, nekā vīrieši (Feingold, 1998). Autors šos rezultātus pamato ar ekspektāciju modeli, proti, stereotipisko īpašību īpašnieks izturas pret citiem tādā veidā, kas liek citos apstiprināt šos stereotipus un/ vai aizspriedumus pret viņu. Tas arī atbilst klasiskam pašpiepildošajam pareģojumam (Jussim, 1986; Miller & Turnbull, 1986; Snyder,

Tanke, & Berscheid, 1977, kā minēts Feingold, 1998). Kā arī bieži vien cilvēki otru novērtē, balstoties uz atkārtotiem secinājumiem pēc citu uzvedības novērtēšanas (Klein, Loftus, Trafton, & Fuhrman, 1992, Smith & Zarate, 1992, kā minēts Pierce, Sydie, Stratkotter, & Krull, 2003). Piemēram, ja kāds vīrietis ir vairākas reizes guvis negatīvu pieredzi ar sievietēm – autobraucējām, viņš var sākt uzskatīt visas sievietes par sliktām braucējām.

Salīdzinot vairākus pētījumus, parādās ļoti atšķirīgas dzimumu izvirzītās ideālās partnera īpašības, bieži vien pat pretējas, jo to nosaka kultūru atšķirības. Starpkultūru pētījumos populāri ir salīdzināt individuālisma kultūras un kolektīvisma kultūras, taču jāņem vērā, ka ne visas valstis var skaidri iedalīt vienā vai otrā dimensijā. Pētījumā, kurā salīdzinātas četras valstis, secināts (Gibbons, Richter, Wiley, & Stiles, 1996):

- Pusaudži no Amerikas demonstrē individuālisma vērtības, viņiem pretējā dzimumā ir svarīgi, lai partneris ir jautrs, seksīgs, labi izskatās un viņam/ viņai ir daudz naudas. Buss (Buss et al., 1990, kā minēts Gibbons, Richter, Wiley & Stiles, 1996) to skaidro ar to, ka amerikāņiem svarīgi ir būt aizraujošām personībām, un jautrība un seksīgums viņiem asociējas tieši ar to. Savukārt, „daudz naudas” – ļoti tieši norāda uz individuālismu. Triandis (Triandis, 1990, kā minēts Gibbons, Richter, Wiley & Stiles, 1996) raksta, ka „daudz naudas” izcelšana liecina par nodarbošanos ar individuālajām interesēm.

- Savukārt, pusaudžiem no Gvatemalas, kas demonstrē kolektīvisma vērtības, svarīgi ir, ka pretējam dzimumam patīk bērni, taču laba izskatīšanās nav svarīga (Gibbons, Richter, Wiley & Stiles, 1996). Triandis (Triandis, 1990, kā minēts Gibbons, Richter, Wiley & Stiles 1996) piezīmē, ka ģimeniskums ir svarīga kolektīvisma iezīme, tāpēc arī šie pusaudži kā svarīgu punktu atzīmē bērnu patikšanu. Un kolektīvisma uzsvars uz pakļaušanos samazina tādu individuālo īpašību izcelšanu kā izskats (Schwartz & Bilsky, 1987, kā minēts Gibbons, Richter, Wiley & Stiles, 1996).

- Pusaudži no Islandes un Meksikas neatbild skaidri kolektīvisma vai individuālisma dimensijās. Islandiešiem svarīgi ir, ka patīk bērni, kas ir kolektīvisma stilā. Taču līdzīgi kā amerikāņi, tātad individuālisma stilā arī islandieši uzskata, ka inteliģence relatīvi ir mazāk svarīga. Toties meksikāņi gan augsti novērtē inteliģenci, gan arī godīgumu un laipnību, kas ir kolektīvisma iezīmes, taču viņi arī relatīvi augstu novērtē izskatu, kas ir individuālisma iezīme.

Citā pētījumā (Moore & Leung, 2001) ķīniešu jaunieši vairāk uzrāda kolektīvisma iezīmes, viņi zemāk vērtē tādas individuālisma iezīmes kā sociālpsiholoģiskās vīrišķības iezīmes, proti, uzstājīgumu, pašpārliecinātību, riskēšanu, individuālismu un neatkarīgumu. Gan ķīniešu jaunieši, gan arī anglo-austrālieši un dienvideiropieši kā ideālu mīlestību uzskata

tādu mīlestību, kas ietver sevī emocionālo siltumu, drošību, sadarbību, kopības izjūtu, nākotnes plānus, emocionālo labklājību un labsirdīgu. Tāpat arī attiecīgi šādas īpašības tiek sagaidītas no ideālā partnera.

Sociālā teorija pamatojas uz sociālajām un dzimumu lomām, kuras nosaka stereotipi. Tas, cik ļoti indivīds atbilst dzimuma stereotipam, nosaka viņa īpašību līdzību ideālajām, jo no indivīda tiek sagaidīta līdzība attiecīgajam stereotipam. Pastāv stereotips, ka sievietēm jābūt fiziski pievilcīgām, bet vīriešiem jābūt fiziski spēcīgiem un ar pieejamiem vairāk resursu. No kultūras viedokļa raugoties, sabiedrības un kultūras vērtības nosaka sociālās normas un dzimumu lomas, kam indivīdi tieši vai netieši ir spiesti pakļauties.

Līdzības un atšķirības starp dzimumiem izpratnē par savām īpašībām

Interesanti ir pētīt vēlmes attiecībā uz pretējā dzimuma īpašībām, taču vēl dziļāku priekšstatu dod salīdzinājums starp savu īpašību novērtējumu un pretējā dzimuma ideālo īpašību izvirzīšanu. Vispirms rodas jautājums, kuras īpašības tiks vērtētas augstāk jeb pret ko tiks izvirzītas vairāk prasību – pret sevi vai pret partneri.

Kādā pētījumā secināts, ka idealizācijas tendences rezultātā indivīdi apraksta savus partnerus pozitīvāk, nekā tipiski (Murray, Holmes & Griffin, 1997, kā minēts Murray, 1999) un vēl pozitīvāk, nekā šie partneri apraksta paši sevi (Murray, Holmes & Griffin, 1996, kā minēts Murray, 1999). Un citā pētījumā secināts, ka vēlamo romantisko partneri cilvēki vēlas ar labākām īpašībām, nekā pašiem piemīt (Clark, Dover, Geher & Presson, 2005). Tā, piemēram, vīrieši vēlas, lai ideālā partnere ir ar labāku humora izjūtu, pievilcīgāka, pacietīgāka, emocionāli stabilāka un komunikablāka, toties ar zemāku profesijas statusu un zemākiem gaidāmajiem ienākumiem, nekā viņi paši sevi vērtē. Bet interesanti, ka sievietes vēlas, lai ideālais partneris būtu labāks par viņām gandrīz visās no pētījumā piedāvātajām īpašībām. Kā arī abi dzimumi novērtē sevi kā līdzīgus tam ideālam, ko izvirza pretējais dzimums.

Partnera novērtēšanā liela nozīme tiek piešķirta fiziskajai pievilcībai, īpaši vīriešu vidū, taču, kā cilvēki vērtē paši savu ķermeni un ar ko tas tiek saistīts? Vīrieši parasti ir apmierināti un/ vai nesūdzas par savu fizisku ārēni, taču sievietēm tas ir viens no būtiskākajiem rādītājiem savā attīstībā. Iespējams, ka attiecībā uz šiem jautājumiem vīrieši nav atklāti, taču jāņem vērā arī sociālais uzstādījums, kas saka, ka „īsts” vīrietis nečīkst par savu fizisko izskatu (Pope, Phillips, & Olivardia 2000, kā minēts Ambwani & Strauss, 2007). Iespējams arī, ka augstais līmenis apmierinātībā ar ķermeni vīriešu vidū drīzāk norāda uz sevis

vērtēšanas metožu nedarbošanos, lai atklātu vīriešu specifiskās bažas, nekā uz šādas vīriešu neapmierinātības neeksistēšanu. Turpretī sievietēm tas ir pilnīgi pretēji, jau agrīnos gados attieksme pret savu fizisko izskatu ceļ vai mazina apmierinātību ar ķermeni (Ambwani & Strauss, 2007).

Ķermeņa tēls ir sociāli izveidots modelis, kas izpaužas kā atšķirīgu dzimumu socializācijas funkcija (Cash, Theriault, & Annis, 2004, kā minēts Ambwani & Strauss, 2007). Ķermeņa tēls un romantiskās attiecības ir cieši saistīti jēdzieni kā sievietēm, tā vīriešiem. Apmēram divas trešdaļas sieviešu un viena trešdaļa vīriešu uzskata, ka romantiskās attiecības ceļ viņu pašnovērtējumu. Bet, interesanti, ka neviens no vīriešiem neatzīst sava ķermeņa tēla ietekmi uz seksuālo uzvedību. Kā arī tikai sievietēm ķermeņa novērtējums tiek nozīmīgi asociēts ar uzticību un greizsirdību (Ambwani & Strauss, 2007). Iespējams, tas ir tāpēc, ka sievietēm sava ķermeņa veidols un svars sagādā bažas par partnera uzticību. Šo bažu rezultātā viņas pievērš pastiprinātu uzmanību krāpšanai, piemēram, flirtēšanai, kas tieši provocē šo sieviešu greizsirdību un iznīcina uzticību pret partneri. Cits iespējams izskaidrojums attiecībā uz greizsirdīgu un uzticību ir iespējamais sieviešu, kuras uzskata sevi par neizskatīgām, zemais pašapziņas līmenis, jo tas romantiskajās attiecībās veido nedrošību.

Piedošanai ir centrālā vieta vesela cilvēka attīstībā un iespējams tā ir viens no svarīgākajiem procesiem interpersonālo attiecību restaurēšanā pēc konfliktiem (Hill, 2001, kā minēts Toussaint & Webb, 2005). Savukārt, empātija ir pareizi uztverta cita cilvēka iekšējās pasaules reprezentācija (Gold & Rogers, 1995, kā minēts Toussaint & Webb, 2005). Pētījumā par dzimumu atšķirībām saistībā starp empātiju un piedošanu, kurā dalībnieku vecumposms ir 25 – 45 gadiem, secināts, ka sievietes uzrāda augstākus empātijas rādītājus, taču nav dzimumu atšķirību piedošanas rādītājos, kas arī apstiprinājies iepriekšējos pētījumos (Toussaint & Webb, 2005). Vēl secināts, ka vīrieši empātiju asociē ar piedošanu, bet ne sievietes, tāpēc piedošanas veicināšanā empātija ir svarīgāka vīriešiem. Toties sievietēm augstāki rezultāti empātijā nenozīmē augstākus rezultātus piedošanā, jo sievietes šos abus terminus savstarpēji nesaista, kaut arī empātija ir ļoti svarīgs solis ceļā uz piedošanu (Gassin, Enright, 1995; Jones – Haldeman, 1992, kā minēts Toussaint & Webb, 2005). Sievietēm augstāks empātijas līmenis nepalīdz piedot – autori diskutē par šiem rezultātiem. Atšķirības pētījumos bieži tiek skaidrotas ar kultūru atšķirībām abu terminu izpratnē un nozīmē. Iespējams arī, ka empātijas saistībā ar piedošanu lielāka nozīme ir motivācijai, nevis spējām (Klein & Hodges, 2001, kā minēts Toussaint & Webb, 2005). Piemēram, parasti sievietes ir motivētākas būt empātiskas.

Pētījumā par emocionālajām reakcijām, atkal pārdzīvojot kādu pagātnes notikumu, secināts, ka sievietes reagē emocionālāk, nekā vīrieši (Chentsova-Dutton & Tsai, 2007). Un šāds secinājums jau bija sagaidāms, jo literatūrā bieži uzsvērtā sieviešu emocionalitāte. Vēl pētījumā secināts, ka sievietes daudz vairāk, nekā vīrieši smaida, pārdzīvojot mīlestības jūtas un laimi. Un, pārdzīvojot mīlestības jūtas, sieviešu emocijas ir dziļākas, un interesanti, ka arī, pārdzīvojot dusmas, sieviešu emocijas ir dziļākas, nekā vīriešu. Tas liecina par to, ka sievietes pārdzīvo dusmas spēcīgāk, kas ir pretrunā ar pastāvošo stereotipu, ka vīrieši piedzīvo lielāku dusmu līmeni (Hess et al., 2000, kā minēts Chentsova-Dutton & Tsai, 2007). Pētījuma autori ir pārsteigti par šo rezultātu. Vēl pētījuma rezultāti parāda, ka nav konstatētas dzimumu atšķirības tādās emociju izpausmēs kā riebums, skumjas un lepnums (Chentsova-Dutton & Tsai, 2007). Tātad šīs emocijas abi dzimumi pauž līdzīgā veidā.

Humora pašnovērtēšanas pētījumi parāda, ka cilvēkiem ir tendence pārspīlēt savu humora izjūtu, respektīvi, 90% pētījuma dalībnieku novērtē savu humora izjūtu kā vidusmēra līdz virs-vidējā (Lefcourt & Martin, 1986, kā minēts McGee & Shevlin, 2009). Tas notiek tāpēc, ka laba humora izjūta tiek uztverta kā sociāli ļoti vēlama. Ir veikti daudz pētījumu saistībā ar humora izjūtas piemišanu un vēlmi, lai tā piemistu potenciālajam romantiskajam partnerim (McGee & Shevlin, 2009). Humora izjūtas svarīgums pamatots ar tās saistību ar daudzām citām indivīdam piemītošām pozitīvām īpašībām, piemēram, sociālo aktivitāti (Sherman, 1985, kā minēts McGee & Shevlin, 2009), zemāku stresa un depresijas līmeni (Dixon, 1980; Goldstein, 1987, kā minēts McGee & Shevlin, 2009), zemāku neirotizma līmeni (Cann & Calhoun, 2001, kā minēts McGee & Shevlin, 2009) un zemāku vientulības līmeni (Wanzer, Booth-Butterfield, & Booth-Butterfield, 1996, kā minēts McGee & Shevlin, 2009). Kā arī vēl humora izjūtas svarīgums tiek pamatots ar tās saistīšanu ar indivīda atraktīvumu un piemērotību ilgtermiņa attiecībām (McGee & Shevlin, 2009), inteligenci un iztēli, arī ar mīlēšanu, patikšanu un predispozīciju precēties (Murstein & Brust, 1985, kā minēts McGee & Shevlin, 2009).

Būtisks rādītājs savu īpašību vērtēšanā ir kultūra, sociālais uzstādījums un ar to saistītās dzimumu lomas. Pētījumā, kurā salīdzinātas Amerikas (n=1099) un Japānas (n=309) jauniešu rakstura iezīmes, secināts, ka gan Amerikas, gan Japānas 24 iezīmju sadalījums ir līdzīgs: populārākās iezīmes ir mīlestība, humors, laipnība, ne tik populārās – apdomība, pašregulācija, vienkāršība (Satoshi, Otake, Park, Peterson, & Seligman, 2006). Pētījums uzrāda arī nelielas atšķirības: amerikāņi vairāk novērtē humoru, godīgumu un ekonomiskās izredzes, kur pretī japāņi – pateicību, patiesumu un cerības. Šīs atšķirības tiek skaidrotas attiecīgi ar individuālisma (Amerika) un kolektīvisma (Japāna) pazīmēm. Reliģiozitāte abās

nācijās tiek zemu novērtēta, īpaši Japānā. Arī dzimumu atšķirības starp kultūrām ir līdzīgas (Satoshi, Otake, Park, Peterson, & Seligman, 2006). Abās kultūrās sieviešu vidū populārākas ir tādas iezīmes kā laipnība, mīlestība, pateicība, komandas darbs un skaistums, bet vīriešu vidū - brīvdomība, ekonomiskās izredzes, radošums, drosme un pašregulācija. Tātad redzam, ka tās pašas no dzimumiem pieprasītās īpašības, proti, sieviešu skaistums un vīriešu ekonomiskās izredzes, drosme u.c., indivīdi arī novērtē sevī par svarīgām.

Vēl interesanti ir aplūkot sava un partnera intelekta novērtēšanu. Pētījumā izmantoti Gārdnera 10 intelekta veidi: verbālais, matemātiskais/ loģiskais, telpiskais, muzikālais, ķermeņa, interpersonālais, intrapersonālais, eksistenciālais, spirituālais un naturālais. Portugāļu jauniešu izlasē pierādījušies jau iepriekšējos pētījumos izdarītie secinājumi (Neto & Furnham, 2006), proti, ka:

- 1) vispārējā intelekta sevis vērtēšanā vīrieši atzīmē augstākus rezultātus, nekā sievietes;
- 2) daudzveidīgā intelekta sevis un partnera novērtēšanā dalībnieki uzrāda dzimumu atšķirības ar loģiskā un telpiskā intelekta piedēvēšanu galvenokārt vīriešiem;
- 3) parasti cilvēki asociē vispārējo intelektu ar matemātisko, telpisko un verbālo;
- 4) korelācija starp paša novērtēto intelektu un psihometrisko ticamību ir apmēram $r=0.3$, parasti sievietes savas spējas novērtē zemāk, bet vīrieši savas pārvērtē (Furnham, Hosoe, & Tang, 2002, kā minēts Neto & Furnham, 2006);
- 5) cilvēki novērtē otra intelektu pēc līdzības ar sevi principa (ja sev dod augstas balles, tad arī otram un otrādi).

Gan sievietes, gan vīrieši sevī augstu vērtē tās īpašības, kas tiek pieprasītas no dzimuma kā vēlamās, tāpēc sievietēm svarīga ir viņu fiziskā pievilcība, bet salīdzinoši vīriešiem tas nav no būtiskajiem faktoriem. Viņiem ir svarīgas tādas savas iezīmes kā ekonomiskās izredzes, drosme un pašregulācija. Un abi dzimumi sevi vērtē kā līdzīgus tam ideālam, ko izvirza pretējais dzimums. Humora izjūta sabiedrībā tiek vērtēta kā ļoti vēlama īpašība, tāpēc, vērtējot sevi, abiem dzimumiem raksturīga tās pārvērtēšana. Savukārt intelekta pētniecība parāda, ka sievietes savas spējas novērtē zemāk, bet vīrieši pārvērtē. Pētot piedošanas un empātijas saistību, secināts, ka sievietes ir empātiskākas, bet nav dzimumu atšķirību piedošanas pētījumos. Emocionālo reakciju pētījumi parāda, ka sievietes ir emocionālākas. Kopumā īpašību vērtēšanā liela nozīme ir kultūras uzstādījumam, tā piemēram, amerikāņi vairāk novērtē humoru, godīgumu un ekonomiskās izredzes, kur pretī japāņi – pateicību, patiesumu un cerības.

Prognozes par pretējā dzimuma vēlmēm potenciālā romantiskā partnera ideālajās īpašībās

Sievietes un vīrieši tiecas būt tādi, kādus pēc viņu domām vēlas potenciālie romantiskie partneri. Vēlamās un ideālās īpašības tiek plaši kultivētas, tāpēc abi dzimumi zina, kas no viņiem tiek sagaidīts. Taču, nereti gadās, ka sabiedrības spiediena dēļ, masu mādiņu un citu ietekmē šo īpašību nozīme tiek pārspīlēta vai arī paliek nepamanīta.

Sieviešu un vīriešu prognozes par pretējā dzimuma vēlmēm labi parāda 2005. gadā publicētais pētījums, kurā izmantota 19 īpašību novērtēšana skalā no 1- 7. Rezultāti parāda, ka sievietes domā, ka vīrieši vēlas, lai potenciālā partnere būtu tīrīga un higiēniska, fiziski pievilcīga, piedodoša, emocionāli stabila, atklāta, uzticama un rūpīga (Clark, Dover, Geher & Presson, 2005). Un arī vīrieši domā, ka sievietes vēlas, lai potenciālais partneris būtu atklāts, rūpīgs, tīrīgs un higiēnisks, fiziski pievilcīgs un uzticams. Nosauktajām īpašībām abi dzimumi devuši visaugstākās balles, taču pētījumā nav apskatīta statistiskā korelācija starp tām. Tomēr pētījumā ir atrasti arī statistiski nozīmīgi secinājumi, proti, ka vīrieši novērtē par zemu strādīguma un ambīciju piemišanas svarīgumu sievietēm attiecībā uz viņiem. Pētījuma autori to skaidro ar sava veida egocentrisko barjeru, proti, ka vīrieši nav tendēti rūpēties par savu ambīciju un strādīguma izkopšanu. Un tas tiek nodēvēts par sociālo noliegšanu, jo, kopumā ņemot, abi dzimumi augstu novērtē šo īpašību piemišanas svarīgumu ideālajam partnerim. Pie tam pēc evolucionārās teorijas abas minētās īpašības, kuras pieder pie resursu nodrošināšanas, tiek uzsvērtas kā ļoti nozīmīgas sieviešu vēlmes attiecībā uz vīriešiem.

Un interesanti, ka sievietes, savukārt, pārvērtē svāra (kalsnuma), higiēnas un tīrīguma svarīgumu vīriešiem attiecībā uz viņām (Clark, Dover, Geher & Presson, 2005). Abi dzimumi higiēnai un tīrīgumam dod augstas balles, bet svāram – zemas. Taču svārs ir būtisks aspekts abiem dzimumiem, jo šeit zemas balles nozīmē mazāku svāru, kam ir augstāka sociālā vēlamība. Abas sieviešu pārvērtētās īpašības – svārs un higiēna un tīrīgums, – kā arī vēl fiziskā pievilcība tiek pieskaitītas pie īpašību grupas, kas raksturo izskatu. Tātad sievietes pārvērtē sava izskata nozīmi. Taču kopumā pētījumā secināts, ka abi dzimumi akurāti novērtē pretējā dzimuma vēlmes potenciālā romantiskā partnera ideālajās īpašībās.

Runājot tālāk par svāra nozīmi, to var sasaistīt ar tievumu, tādējādi atkal pierādās, ka sievietes tiecas būt tievākas, un viņas arī bieži vien pārvērtē vīriešu vēlmes attiecībā uz viņu tievumu (Jonason, 2007). Bet vīrieši savukārt tiecas būt muskuļotāki, un arī mēdz pārvērtēt muskuļotuma nozīmību. Vīrieši arī velta vairāk laika un pūļu, lai iegūtu muskuļus, īpaši attīstot torsa augšējo daļu, tādējādi izceļot V veida figūru, kas simbolizē vīrišķību (Kenrick,

1987, kā minēts Jonason, 2007). Un turpretī sievietes velta vairāk laika un pūļu, lai zaudētu svaru, īpaši ķermeņa lejas daļā (gurni – augšstilbi), kur ir tendence uzkrāties barības rezervei (Bjomtorp, 1987; Ross & Ward, 1982, kā minēts Jonason, 2007). Šīs īpašības – tievums un muskuļotums – arī palīdz konkurences cīņā starp sava dzimuma pārstāvjiem, jo sievietes baidās, ka romantiskais partneris varētu atrast kādu tievāku par viņām, bet vīrieši baidās, ka partnere varētu atrast kādu muskuļotāku par viņiem (Jonason, 2007). Sievietes ir pārliecinātas par fiziskās pievilcības nozīmi potenciālā romantiskā partnera acīs, un tas rada neapmierinātību ar savu ķermeni un veicina tādu uzvedību, kas palīdzētu iegūt ideālu ķermeni (Faer, Hendriks, Abed, & Fiqueredo, 2005). Amerikas pētījumā no 202 pētījuma dalībniecēm vecumā no 19 – 54 gadiem 15% sieviešu izjūt spēcīgu vēlmi būt tievākas un 24% sieviešu ir neapmierinātas ar savu ķermeni.

Rumānijas pētījumā par iepazīšanās sludinājumiem secināts, ka vīrieši vairāk izmanto fiziskās īpašības, lai sevi aprakstītu, un arī sievietes nozīmīgi vairāk, nekā vīrieši pieprasa fiziskās īpašības, tātad vīrieši nav kļūdījušies piedāvājumu izveidē (Rusu & Bencic, 2007). Vēl salīdzinot ar sievietēm, vīrieši daudz vairāk izmantojuši materiālās pazīmes sevis aprakstīšanā, un nav arī brīnums, ka sievietes nozīmīgi vairāk pieprasa šīs pazīmes. Vīrieši arī vairāk norādījuši uz savām emocionālajām īpašībām, taču nav dzimumu atšķirību vēlmēs pēc tām, tātad iespējams, ka vīrieši pārvērtē sieviešu vēlmes pēc viņu emocionālajām īpašībām. Bet pētījumā nav arī atrastas dzimumu atšķirības sevis aprakstīšanā un partnera vēlmēs tādos aspektos kā izglītības sasniegumi, atlētiskās aktivitātes un hobiji.

Gan sievietes, gan vīrieši tiecas atbilst sabiedrības uzstādītajam dzimuma ideālam. Tiekšanās pēc sava ideālā tēla sasniegšanas visvairāk novērojama centienos ietekmēt savu ārējo izskatu, jo tas ir viens no būtiskākajiem aspektiem, kas veido pirmo iespaidu. Sievietes domā, ka vīrieši vēlas izskatīgākas sievietes, kas, viņuprāt, ir tievākas, kaulainākas, tādejādi tiek pārvērtēta sava svara nozīme pretējā dzimuma acīs. Bet vīrieši domā, ka sievietes vēlas muskuļotākus partnerus. Taču viņi par zemu novērtē sieviešu vēlmes attiecībā uz viņu ambīcijām un strādīgumu.

Kopumā literatūrā atrodami ļoti daudz pētījumu par vēlmēm potenciālā romantiskā partnera īpašībās, arī par savu īpašību vērtēšanu pētījumi ir pietiekami, taču salīdzinoši maz pētīta tēma ir prognozes par pretējā dzimuma vēlmēm potenciālā romantiskā partnera īpašībās. Bet tikai visu minēto aspektu salīdzinājums dod pilnīgāku ieskatu tēmā par vīriešu un sieviešu izpratni par savām un pretējā dzimuma ideālajām īpašībām. Tā kā par šo tēmu, kas ietver visu 3 aspektu salīdzinājumu (izpratne par savām īpašībām, vēlmes romantiskā

partnera īpašībās un prognozes par pretējā dzimuma vēlmēm potenciālā romantiskā partnera īpašībās), pieejams tikai viens pētījums, un pie tam Latvijā šī tēma vispār nav pētīta, tad darbā izmantoju metodi, kas balstīta uz pētījumā "Perceptions of self and of ideal mates: similarities and differences across the sexes" (Clark, Dover, Geher, & Presson, 2005) izmantoto metodi.

Un kā pētījuma jautājumus izvirzu visus 3 aspektus:

a) Kādas īpašības kā sevi raksturojošas vairāk uzrāda sievietes un kādas vairāk uzrāda vīrieši?

b) Kādas ideālā partnera īpašības vēlas sievietes un kādas ideālās partneres īpašības vēlas vīrieši?

c) Kādas pēc sieviešu domām ir pretējā dzimuma vēlmes īpašībās attiecībā uz ideālu sievieti un kādas pēc vīriešu domām ir sieviešu vēlmes īpašībās attiecībā uz ideālu vīrieti?

Hipotēzes balstītas uz Amerikā veiktā pētījuma (Clark, Dover, Geher, & Presson, 2005) un mana iepriekšējā gada pētījuma rezultātiem. Tās ir:

1. Abi dzimumi vēlēšies, lai potenciālajam romantiskajam partnerim piemīt ideālākas īpašības, nekā viņiem pašiem.

2. Sievietes būs prasīgākas romantiskā partnera īpašībās, nekā vīrieši.

3. a) Sievietes pārvērtēs svāra (kalsnuma) nozīmi vīriešiem attiecībā uz sievietēm.

3. b) Vīrieši par zemu novērtēs ambīciju un strādīguma piemišanas svarīgumu sievietēm attiecībā uz vīriešiem.

Metode

Pētījuma dalībnieki

Pētījuma dalībnieki ir 50 vīrieši un 50 sievietes vecumā no 18 – 25 gadiem (vidējais vecums sievietēm 21,24 gadi un vīriešiem – 21,64 gadi), heteroseksuāli, bez pašreizējām pastāvīgām attiecībām. Visi dalībnieki ir Latvijas iedzīvotāji. Atlase tika veikta pēc nejaušības principa.

Instrumentārijs

Pētījuma metode ir anketēšana, kas balstīta uz 2005. gadā publicētā pētījuma "Perceptions of self and of ideal mates: similarities and differences across the sexes" metodi (Clark, Dover, Geher, & Presson, 2005). Anketa sastāv no 3 daļām, katrā daļā 19 īpašības, kas jānovērtē Likerta skalā no 1 līdz 7, kur 1 – praktiski nepiemīt un 7 – ļoti izteikti piemīt. Dažām pazīmēm tika dots cits skaidrojums, kur 1 – ļoti zems un 7 – ļoti augsts. Šādā sistēmā jānovērtē tādas pazīmes kā ģimenes sociālekonomiskais statuss, (plānotie) sasniegumi

izglītībā, svars, sagaidāmie ienākumi un profesijas statuss (gaidāmais). Visām īpašībām, izņemot svaru, augstāks punktu skaits norāda augstāku sociālo vēlamību.

Pirmajā anketas daļā jānovērtē sevi salīdzinājumā ar citiem sava dzimuma pārstāvjiem, otrajā – ideālo partneri, kādu vēlas un trešajā – prognozes par pretējā dzimuma vēlmēm attiecībā uz sava dzimuma pārstāvjiem (skat. Pielikumu Anketa). Anketai ir 3 varianti, kuri atšķiras ar daļu secību: 1) 1. daļa, 3. daļa, 2. daļa; 2) 2. daļa, 3. daļa, 1. daļa; 3) 3. daļa, 2. daļa, 1. daļa.

Procedūra

Datu ievākšana bija individuāla bez laika ierobežojuma. Anketas tika sūtītas gan caur internetu, gan arī pildītas klātienē. Viena trešdaļa dalībnieku skaita saņēma pirmo anketas versiju, otra trešdaļa – otro, trešā – trešo. Anketas atšķiras ar secību, kādā pasniegtas visas trīs anketas daļas.

Rezultāti

Rezultāti balstīti uz t testu un daudzfaktoru dispersijas analīzi. Rezultātos salīdzinātas 19 īpašībās un dzimumu atšķirības. Visi nozīmīgie rezultāti tika apskatīti pie $p < 0,05$ un $p < 0,01$ nozīmības līmeņa.

Dzimumu atšķirības savu īpašību un pazīmju vērtēšanā.

Pēc t testa rezultātiem uzrādās statistiski nozīmīgas atšķirības starp dzimumiem, kas parāda, ka vīrieši augstāk, nekā sievietes novērtē savu strādīgumu ($t = -2,17$, $p < 0,05$) un gaidāmos ienākumus ($t = -3,67$, $p < 0,01$) (skat. 1. tabulu).

1. tabula. Vīriešu un sieviešu izlases aprakstošās un secinošās statistikas rādītāji savu īpašību un pazīmju vērtēšanā

Vērtējamās īpašības un pazīmes	Dzimums				t
	Vīrieši (n=50)	Sievietes (n=50)	M	SD	
	M	SD	M	SD	
1. Humora izjūta	5,22	1,09	5,38	1,16	0,71
2. Atklātība	4,86	1,41	5,22	1,53	1,22
3. Ģimenes sociālekon. statuss	4,48	0,97	4,52	0,93	0,21

4. Rūpība	5,10	1,22	5,30	1,39	0,77
5. (Plānotie) sasniegumi izglītībā	5,00	1,39	4,96	1,40	-0,14
6. Ambīcijas	5,00	1,39	5,24	1,13	0,95
7. Svārs	4,18	1,12	4,10	1,40	-0,32
8. Piedošanas spējas	5,34	1,48	4,94	1,62	-1,29
9. Fiziskā pievilcība	4,90	1,23	5,02	1,22	0,49
10. Pacietība	4,98	1,61	4,56	1,61	-1,31
11. Sagaidāmie ienākumi	5,06	1,28	4,11	1,23	-3,67**
12. Strādīgums	5,48	1,22	4,90	1,45	-2,17*
13. Emocionālā stabilitāte	5,16	1,48	4,66	1,24	-1,83
14. Uzticamība	6,06	1,25	5,52	1,59	-1,88
15. Reliģiozitāte	3,12	1,91	3,40	1,75	0,76
16. Profesijas statuss (gaidāmais)	5,14	1,55	5,10	1,20	-0,14
17. Inteliģence	5,22	1,28	5,34	1,15	0,49
18. Higiēna un tīrīgums	5,58	1,11	5,80	1,03	1,03
19. Komunikāciju un sociālās spējas	4,94	1,33	5,08	1,45	0,50

* $p < 0,05$, ** $p < 0,01$

Savu īpašību un vēlmju attiecībā uz ideālo partneri novērtēšanas salīdzinājums vīriešu izlasē.

Pēc t testa rezultātiem statistiski nozīmīgas atšķirības parāda, ka vīrieši vēlas atklātāku ($t = -3,96$, $p < 0,01$), fiziski pievilcīgāku ($t = -4,47$, $p < 0,01$), emocionāli stabilāku ($t = -2,45$, $p < 0,05$) romantisko partneri, ar augstāku ģimenes sociālekonomisko statusu ($t = -2,41$, $p < 0,05$) un ar augstākiem rezultātiem higiēnā un tīrīgumā ($t = -2,67$, $p < 0,05$), nekā paši sevi vērtē (skat. 2. tabulu).

2. tabula. Vīriešu izlases aprakstošās un secinošās statistikas rādītāji savu īpašību un pazīmju vērtēšanā, un vēlmēs attiecībā uz ideālu romantisko partneri

Vērtējamās īpašības un pazīmes	Vīrieši (n=50)		Partneres ideālās īpašības		
	Savas īpašības		M	SD	t
1. Humora izjūta	5,22	1,09	5,44	0,97	-1,21
2. Atklātība	4,86	1,41	5,76	1,10	-3,96**
3. Ģimenes sociālekonomiskais statuss	4,48	0,97	5,00	1,16	-2,41*
4. Rūpība	5,10	1,22	5,32	1,22	-1,10
5. (Plānotie) sasniegumi izglītībā	5,00	1,39	5,20	1,32	-0,85
6. Ambīcijas	5,00	1,39	5,02	1,20	-0,08
7. Svārs	4,18	1,12	4,46	1,47	-1,30
8. Piedošanas spējas	5,34	1,48	5,44	1,51	-0,60
9. Fiziskā pievilcība	4,90	1,23	5,68	1,06	-4,47**
10. Pacietība	4,98	1,61	5,10	1,46	-0,60
11. Sagaidāmie ienākumi	5,06	1,28	5,16	1,33	-0,47
12. Strādīgums	5,48	1,22	5,68	1,19	-1,26
13. Emocionālā stabilitāte	5,16	1,48	5,62	1,28	-2,45*
14. Uzticamība	6,06	1,25	6,14	1,28	-0,60
15. Reliģiozitāte	3,12	1,91	3,48	1,91	-1,29
16. Profesijas statuss (gaidāmais)	5,14	1,55	5,26	1,24	-0,49
17. Inteliģence	5,22	1,28	5,46	1,16	-1,52
18. Higiēna un tīrīgums	5,58	1,11	6,02	0,89	-2,67*

19. Komunikāciju un sociālās spējas	4,94	1,33	5,30	1,22	-1,69
--	------	------	------	------	-------

* $p < 0,05$, ** $p < 0,01$

Savu īpašību un vēlmju attiecībā uz ideālo partneri novērtēšanas salīdzinājums sieviešu izlasē.

Pēc t testa analīzes statistiski nozīmīgas atšķirības parāda, ka sievietes vēlas, lai potenciālais romantiskais partneris būtu ar augstāku humora izjūtu ($t = -3,58$, $p < 0,01$), atklātāks ($t = -4,46$, $p < 0,01$), ar augstāku plānoto izglītību ($t = -3,17$, $p < 0,01$) un ģimenes sociālekonomisko stāvokli ($t = -3,72$, $p < 0,01$), piedodošāks ($t = -3,34$, $p < 0,01$), fiziski pievilcīgāks ($t = -3,24$, $p < 0,01$), pacietīgāks ($t = -5,72$, $p < 0,01$), ar augstākiem gaidāmajiem ienākumiem ($t = -7,01$, $p < 0,01$), strādīgāks ($t = -4,80$, $p < 0,01$), emocionāli stabilāks ($t = -6,89$, $p < 0,01$), uzticamāks ($t = -4,59$, $p < 0,01$), ar augstāku inteliģenci ($t = -4,11$, $p < 0,01$), profesijas statusu (gaidāmo) ($t = -2,76$, $p < 0,01$) un augstākiem rezultātiem komunikāciju un sociālajās spējās ($t = -4,63$, $p < 0,01$) un higiēnā un tīrīgumā ($t = -4,91$, $p < 0,01$), nekā pašas sevi vērtē (skat. 3. tabulu).

3. tabula. Sieviešu izlases aprakstošās un secinošās statistikas rādītāji savu īpašību un pazīmju vērtēšanā, un vēlmēs attiecībā uz ideālu romantisko partneri

Vērtējamās īpašības un pazīmes	Sievietes (n=50)		Partnera ideālās īpašības		
	Savas īpašības		M	SD	t
1. Humora izjūta	5,38	1,16	5,96	1,11	-3,58**
2. Atklātība	5,22	1,53	6,16	0,87	-4,46**
3. Ģimenes sociālekonomiskais statuss	4,52	0,93	5,34	1,36	-3,72**
4. Rūpība	5,30	1,39	5,48	1,39	-0,76
5. (Plānotie) sasniegumi izglītībā	4,96	1,40	5,68	1,17	-3,17**
6. Ambīcijas	5,24	1,14	4,84	1,65	1,40

7. Svavs	4,10	1,40	4,24	0,94	-0,67
8. Piedošanas spējas	4,94	1,62	5,66	1,22	-3,34**
9. Fiziskā pievilcība	5,02	1,22	5,76	1,13	-3,24**
10. Pacietība	4,56	1,61	5,86	1,18	-5,72**
11. Sagaidāmie ienākumi	4,14	1,23	5,74	1,12	-7,01**
12. Strādīgums	4,90	1,45	6,00	0,99	-4,80**
13. Emocionālā stabilitāte	4,66	1,24	6,02	0,98	-6,89**
14. Uzticamība	5,52	1,59	6,54	0,73	-4,59**
15. Reliģiozitāte	3,40	1,75	3,20	1,61	1,08
16. Profesijas statuss (gaidāmais)	5,10	1,20	5,68	1,08	-2,76**
17. Intelīģence	5,34	1,15	5,96	0,92	-4,11**
18. Higiēna un tīrīgums	5,80	1,03	6,38	0,78	-4,91**
19. Komunikāciju un sociālās spējas	5,08	1,45	5,92	0,85	-4,63**

* $p < 0,05$, ** $p < 0,01$

Sieviešu prognožu (par vīriešu vēlmēm attiecībā uz ideālo partneri) un vīriešu reālo vēlmju attiecībā uz ideālo partneri novērtēšanas salīdzinājums.

Pēc t testa analīzes statistiski nozīmīgas atšķirības parāda, ka sievietes pārvērtē pacietības ($t=2,86$, $p < 0,01$), komunikāciju un sociālo spēju ($t=4,10$, $p < 0,01$), fiziskās pievilcības ($t=2,55$, $p < 0,05$) un higiēnas un tīrīguma ($t=2,39$, $p < 0,05$) nozīmi vīriešiem attiecībā uz sievietēm (skat. 4. tabulu).

4. tabula. Aprakstošās un secinošās statistikas rādītāji sieviešu prognožu (par vīriešu vēlmēm attiecībā uz ideālo partneri) un vīriešu reālo vēlmju attiecībā uz ideālo partneri vērtēšanā

Vērtējamās īpašības un pazīmes	Sieviešu prognozes (n=50)		Vīriešu vēlmes (n=50)		t
	M	SD	M	SD	
1. Humora izjūta	5,60	1,35	5,44	0,97	0,70
2. Atklātība	5,76	1,15	5,76	1,10	0,00
3. Ģimenes sociālekon. statuss	5,06	1,32	5,00	1,16	0,24
4. Rūpība	5,44	1,31	5,32	1,22	0,57
5. (Plānotie) sasniegumi izglītībā	5,26	1,29	5,20	1,32	0,23
6. Ambīcijas	5,12	1,49	5,02	1,20	0,37
7. Svars	4,40	1,41	4,46	1,47	-0,21
8. Piedošanas spējas	5,66	1,35	5,44	1,51	0,72
9. Fiziskā pievilcība	6,18	0,96	5,68	1,06	2,55*
10. Pacietība	5,86	1,01	5,10	1,46	2,86**
11. Sagaidāmie ienākumi	5,24	1,25	5,16	1,33	0,30
12. Strādīgums	5,56	1,07	5,68	1,19	0,54
13. Emocionālā stabilitāte	5,70	1,15	5,62	1,28	0,33
14. Uzticamība	6,38	0,62	6,14	1,28	1,02
15. Reliģiozitāte	3,10	1,46	3,48	1,91	-1,12
16. Profesijas statuss (gaidāmais)	5,26	1,05	5,26	1,24	0,00
17. Inteliģence	5,70	1,02	5,46	1,16	1,08
18. Higiēna un tīr.	6,40	0,76	6,02	0,89	2,39*
19. Komunikāciju un sociālās spējas	6,08	0,85	5,30	1,22	4,10**

*p<0,05, **p<0,01

Vīriešu prognožu (par sieviešu vēlmēm attiecībā uz ideālo partneri) un sieviešu reālo vēlmju attiecībā uz ideālo partneri novērtēšanas salīdzinājums.

Pēc t testa analīzes statistiski nozīmīgas atšķirības parāda, ka vīrieši novērtē par zemu savas emocionālās stabilitātes ($t=3,15$, $p<0,01$), (plānoto) sasniegumu izglītībā ($t=2,06$, $p<0,05$), pacietības ($t=2,26$, $p<0,05$), strādīguma ($t=2,39$, $p<0,05$), inteligences ($t=2,60$, $p<0,05$) un higiēnas un tīrīguma ($t=2,05$, $p<0,05$) nozīmi sievietēm attiecībā uz vīriešiem (skat. 5. tabulu).

5. tabula. Aprakstošās un secinošās statistikas rādītāji vīriešu prognožu (par sieviešu vēlmēm attiecībā uz ideālo partneri) un sieviešu reālo vēlmju attiecībā uz ideālo partneri vērtēšanā

Vērtējamās īpašības un pazīmes	Sieviešu (n=50)		Vīriešu (n=50)		t
	M	SD	M	SD	
1. Humora izjūta	5,96	1,11	5,58	1,03	1,70
2. Atklātība	6,16	0,87	6,00	1,40	0,68
3. Ģimenes sociālekonomiskais statuss	5,34	1,36	5,08	1,07	1,08
4. Rūpība	5,48	1,39	5,60	1,05	-0,47
5. (Plānotie) sasniegumi izglītībā	5,68	1,17	5,26	1,23	2,06*
6. Ambīcijas	4,84	1,65	4,90	1,27	-0,20
7. Svars	4,14	0,94	4,60	1,36	-1,69
8. Piedošanas spējas	5,66	1,22	5,56	1,45	0,34
9. Fiziskā pievilcība	5,76	1,13	5,72	1,18	0,17
10. Pacietība	5,86	1,18	5,26	1,54	2,26*
11. Sagaidāmie ienākumi	5,74	1,12	5,42	1,30	1,26
12. Strādīgums	6,00	0,99	5,48	1,16	2,39*
13. Emocionālā stabilitāte	6,02	0,98	5,28	1,34	3,15**

14. Uzticamība	6,54	0,73	6,38	1,14	0,80
15. Reliģiozitāte	3,20	1,62	3,56	1,75	-1,05
16. Profesijas statuss (gaidāmais)	5,68	1,08	5,46	1,05	0,97
17. Inteliģence	5,96	0,92	5,46	1,15	2,60*
18. Higiēna un tīrīgums	6,38	0,78	6,04	0,92	2,05*
19. Komunikāciju un sociālās spējas	5,92	0,85	5,54	1,30	1,65

* $p < 0,05$, ** $p < 0,01$

Dzimumu atšķirības prognožu par pretējā dzimuma vēlmēm attiecībā uz ideālu partneri vērtēšanā.

Pēc t testa rezultātiem uzrādās statistiski nozīmīgas atšķirības starp dzimumiem, kas parāda, ka sievietes prognozē augstāko vīriešu ieinteresētību fiziskajā pievilcībā ($t = -2,14$, $p < 0,05$), pacietībā ($t = -2,31$, $p < 0,05$), higiēnā un tīrīgumā ($t = -2,13$, $p < 0,05$) un komunikāciju un sociālajās spējās ($t = -2,46$, $p < 0,05$) attiecībā uz sievietēm, nekā vīrieši to prognozē sieviešu vēlmēs (skat. 6. tabulu).

6. tabula. Vīriešu un sieviešu izlases aprakstošās un secinošās statistikas rādītāji prognožu vērtēšanā

Vērtējamās īpašības un pazīmes	Dzimums				
	Vīrieši (n=50)		Sievietes (n=50)		t
	M	SD	M	SD	
1. Humora izjūta	5,58	1,03	5,60	1,36	-0,83
2. Atklātība	6,00	1,40	5,76	1,15	0,94
3. Ģimenes sociālekonomiskais statuss	5,08	1,07	5,06	1,32	0,08
4. Rūpība	5,60	1,05	5,44	1,31	0,67
5. (Plānotie) sasniegumi izglītībā	5,26	1,23	5,26	1,29	0,00

6. Ambīcijas	4,90	1,27	5,12	1,49	-0,80
7. Svars	4,60	1,35	4,40	1,41	0,72
8. Piedošanas spējas	5,56	1,44	5,66	1,35	-0,36
9. Fiziskā pievilcība	5,72	1,18	6,18	0,96	-2,14*
10. Pacietība	5,26	1,54	5,86	1,01	-2,31*
11. Sagaidāmie ienākumi	5,42	1,30	5,24	1,25	0,71
12. Strādīgums	5,48	1,16	5,56	1,07	-0,36
13. Emocionālā stabilitāte	5,28	1,34	5,70	1,15	-1,68
14. Uzticamība	6,38	1,14	6,38	0,92	0,00
15. Reliģiozitāte	3,56	1,75	3,10	1,46	1,43
16. Profesijas statuss (gaidāmais)	5,46	1,05	5,26	1,05	0,95
17. Inteliģence	5,46	1,15	5,70	1,02	-1,11
18. Higiēna un tīrīgums	6,04	0,92	6,40	0,76	-2,13*
19. Komunikāciju un sociālās spējas	5,54	1,30	6,08	0,85	-2,46*

* $p < 0,05$, ** $p < 0,01$

Kopējais salīdzinājums starp savu īpašību un pazīmju vērtēšanu, vēlmju attiecībā uz pretējo dzimumu un prognožu par pretējā dzimuma vēlmēm vērtēšanu, un to dzimumu atšķirības.

Izmantoju daudzfaktoru dispersijas analīzi (MANOVA), lai salīdzinātu 3 perspektīvas: savu īpašību un pazīmju vērtēšanu, vēlmju attiecībā uz pretējo dzimumu un prognožu par pretējā dzimuma vēlmēm vērtēšanu; un to dzimumu atšķirības. Pēc F testa rezultātiem uzrādās statistiski nozīmīgas atšķirības starp perspektīvām neatkarīgi no dzimuma, kas parāda, ka vidēji abi dzimumi izvirza augstākas prasības potenciālā romantiskā partnera humora izjūtā ($F(2, 97)=4,88, p<0,01$); atklātībā ($F(2, 97)=21,85, p<0,01$); ģimenes sociālekonomiskajā statusā ($F(2, 97)=12,35, p<0,01$); (plānotajos) sasniegumos izglītībā ($F(2, 97)=4,67, p<0,05$); piedošanas spējās ($F(2, 97)=7,91, p<0,01$); fiziskajā pievilcībā ($F(2, 97)=30,10, p<0,01$); pacietībā ($F(2, 97)=16,42, p<0,01$); sagaidāmajos ienākumos ($F(2,$

97)=19,13, $p<0,01$); strādīgumā ($F(2, 97)=11,76$, $p<0,01$); emocionālajā stabilitātē ($F(2, 97)=18,76$, $p<0,01$); uzticamībā ($F(2, 97)=13,91$, $p<0,01$); profesijas statusā (gaidāmajā) ($F(2, 97)=3,18$, $p<0,05$); inteligencē ($F(2, 97)=7,46$, $p<0,01$); higiēnā un tīrīgumā ($F(2, 97)=20,03$, $p<0,01$) un komunikāciju un sociālajās spējās ($F(2, 97)=19,37$, $p<0,01$), nekā paši sevi vērtē šajās īpašībās (skat. 7. tabulu).

Vēl statistiski nozīmīgas atšķirības parāda, ka vidēji abi dzimumi prognozē arī augstākās prasības pretējā dzimuma vēlmēs attiecībā uz humora izjūtu ($F(2, 97)=4,88$, $p<0,01$); atklātību ($F(2, 97)=21,85$, $p<0,01$); ģimenes sociālekonomisko statusu ($F(2, 97)=12,35$, $p<0,01$); piedošanas spējām ($F(2, 97)=7,91$, $p<0,01$); fizisko pievilcību ($F(2, 97)=30,10$, $p<0,01$); pacietību ($F(2, 97)=16,42$, $p<0,01$); sagaidāmajiem ienākumiem ($F(2, 97)=19,13$, $p<0,01$); strādīgumu ($F(2, 97)=11,76$, $p<0,01$); emocionālo stabilitāti ($F(2, 97)=18,76$, $p<0,01$); uzticamību ($F(2, 97)=13,91$, $p<0,01$); inteligenci ($F(2, 97)=7,46$, $p<0,01$); higiēnu un tīrīgumu ($F(2, 97)=20,03$, $p<0,01$) un komunikāciju un sociālajām spējām ($F(2, 97)=19,37$, $p<0,01$), nekā paši sevi vērtē (skat. 7. tabulu).

Kā arī statistiski nozīmīgas atšķirības parāda, ka vidēji abi dzimumi prognozē augstākas prasības pretējā dzimuma vēlmēs attiecībā uz fizisko pievilcību ($F(2, 97)=30,10$, $p<0,01$) un komunikāciju un sociālajām spējām ($F(2, 97)=19,37$, $p<0,01$), nekā viņi paši sagaida no potenciālā ideālā romantiskā partnera. Un arī vidēji abi dzimumi izvirza augstākas prasības potenciālā romantiskā partnera strādīgumā ($F(2, 97)=11,76$, $p<0,01$) un emocionālajā stabilitātē ($F(2, 97)=18,76$, $p<0,01$), nekā prognozē, ka vēlas pretējais dzimums (skat. 7. tabulu).

Pēc F testa rezultātiem uzrādās statistiski nozīmīgas atšķirības starp dzimumiem neatkarīgi no perspektīvas, kas parāda, ka sievietes vidēji visās 3 perspektīvās vērtē augstāk, nekā vīrieši higiēnu un tīrīgumu ($F(1, 98)=4,44$, $p<0,05$) un komunikāciju un sociālās spējas ($F(1, 98)=5,72$, $p<0,05$) (skat. 7. tabulu).

Pēc F testa rezultātiem uzrādās statistiski nozīmīga mijiedarbība starp dzimumu un perspektīvu, kas apstiprina daļu no t testa rezultātiem, proti, ka:

Vīrieši augstāk, nekā sievietes novērtē savu strādīgumu ($F(2, 97)=6,05$, $p<0,01$) un sagaidāmos ienākumus ($F(2, 97)=12,71$, $p<0,01$) (skat. 1. un 7. tabulu);

Vīrieši vēlas emocionāli stabilāku ($F(2, 97)=6,10$, $p<0,01$) romantisko partneri, nekā paši sevi vērtē (skat. 2. un 7. tabulu);

Sievietes vēlas piedodošāku ($F(2, 97)=3,27$, $p<0,05$), pacietīgāku ($F(2, 97)=8,90$, $p<0,01$), strādīgāku ($F(2, 97)=6,05$, $p<0,01$), uzticamāku ($F(2, 97)=7,12$, $p<0,01$), emocionāli

stabilāku ($F(2, 97)=6,10, p<0,01$) romantisko partneri un ar augstākiem sagaidāmajiem ienākumiem ($F(2, 97)=12,71, p<0,01$), nekā pašas sevi vērtē (skat. 3. un 7. tabulu);

Sievietes pārvērtē pacietības ($F(2, 97)=8,90, p<0,01$) nozīmi vīriešiem attiecībā uz viņām (skat. 4. un 7. tabulu);

Vīrieši par zemu novērtē emocionālās stabilitātes ($F(2, 97)=6,10, p<0,01$), pacietības ($F(2, 97)=8,90, p<0,01$) un strādīguma ($F(2, 97)=6,05, p<0,01$) nozīmi sievietēm attiecībā uz viņiem (skat. 5. un 7. tabulu);

Sievietes prognozē augstāku vīriešu ieinteresētību potenciālās romantiskās partneres pacietībā ($F(2, 97)=8,90, p<0,01$), nekā to prognozē vīrieši (skat. 6. un 7. tabulu).

7. tabula. Aprakstošās un secinošās statistikas rādītāji dzimumu atšķirību un perspektīvu salīdzināšanā ($n=100$)

Vērtējamās īpašības un pazīmes	Perspektīvu salīdzinājums neatkarīgi no dzimuma	Salīdzinājums starp dzimumiem neatkarīgi no perspektīvas	Perspektīvas un dzimuma mijiedarbības efekts
	F (2, 97)	F (1, 98)	F (2, 97)
1. Humora izjūta	4,88**	1,99	1,90
2. Atklātība	21,85**	0,93	2,70
3. Ģimenes sociālekonomiskais statuss	12,35**	0,59	0,88
4. Rūpība	2,59	0,12	0,97
5. (Plānotie) sasniegumi izglītībā	4,67*	0,58	1,82
6. Ambīcijas	0,62	0,25	0,96
7. Svars	2,88	0,75	0,13
8. Piedošanas spējas	7,91**	0,01	3,27*
9. Fiziskā pievilcība	30,10**	1,74	1,22
10. Pacietība	16,42**	1,97	8,90**
11. Sagaidāmie ienākumi	19,13**	0,90	12,71**
12. Strādīgums	11,76**	0,11	6,05**
13. Emocionālā stabilitāte	18,76**	0,35	6,10**
14. Uzticamība	13,91**	0,06	7,12**
15. Reliģiozitāte	0,14	0,28	2,69
16. Profesijas statuss (gaidāmais)	3,18*	0,11	2,57
17. Inteliģence	7,46**	2,50	1,45
18. Higiēna un tīrīgums	20,03**	4,44*	0,36
19. Komunikāciju un sociālās spējas	19,37**	5,72*	1,85

* $p<0,05$, ** $p<0,01$

Iztirzājums

Rezultāti analizēti gan pēc t kritērija, gan pēc daudzfaktoru dispersijas analīzes. Kopumā vērtējot, t kritērija rezultāti uzrāda vairāk statistisko nozīmību, un tā kā arī Amerikas pētījumā izmantots t kritērijs, tie vairāk sakrīt. MANOVA rezultāti uzrāda mazāk statistisko nozīmību, bet šī metode izskauž nejašu sakritību statistisko nozīmību uzrādīšanu, tāpēc pamatā secinājumi balstīti uz MANOVA rezultātiem.

Pirmais pētījuma jautājums bija, kādas īpašības un pazīmes kā sevi raksturojošas vairāk uzrāda vīrieši un kādas vairāk uzrāda sievietes. Statistiski nozīmīgas atšķirības parāda, ka vīrieši augstāk, nekā sievietes novērtē savu strādīgumu un gaidāmos ienākumus. Amerikā veiktajā pētījumā neuzrādās šāda statistiskā nozīmība (Clark, Dover, Geher & Presson, 2005), taču iegūtais rezultāts nav pretrunā ar citiem rezultātiem, un gan vīriešu strādīgums, gan gaidāmie ienākumi saskan ar sociālo teoriju par vīrieša kā naudas pelnītāja stereotipu (Johannesen – Schmidt & Eagly, 2002).

Otrais pētījuma jautājums bija, kādas ideālās partneres īpašības vēlas vīrieši un kādas ideālā partnera īpašības vēlas sievietes. Statistiski nozīmīgas atšķirības uzrāda, ka vīrieši vēlas emocionāli stabilāku romantisko partneri, nekā paši sevi vērtē. Arī Amerikā veiktajā pētījumā vīrieši vēlas, lai partnere ir emocionāli stabilāka, nekā viņi paši (Clark, Dover, Geher & Presson, 2005). Un tas nav pārsteidzoši, jo emocionālā stabilitāte atbilst sievietes audzinātājas – aprūpētājas stereotipam. Toties pārsteidzoši, ka pēc MANOVA rezultātiem neuzrādās statistiskā nozīmība par vīriešu vēlmi pēc fiziski pievilcīgākas partneres, kas bija sagaidāms, balstoties uz evolucionāro teoriju (Buss, 1988). Taču to apstiprina t testa rezultāti gan šajā, gan arī Amerikas pētījumā. Neapstiprinās arī vīriešu vēlme pēc partneres zemākiem ienākumiem un zemāka profesijas statusa, kas apstiprinājies Amerikas pētījumā. Bet kopumā šie rezultāti varētu būt skaidrojami arī ar mazo izlasi (50 sievietes un 50 vīrieši) vai atšķirīgo kultūru.

Sievietes vēlas, lai potenciālais romantiskais partneris būtu piedodošāks, pacietīgāks, ar augstākiem gaidāmajiem ienākumiem, strādīgāks, emocionāli stabilāks un uzticamāks. Visas šīs īpašības sakrīt ar Amerikas pētījumā izvirzītajām (Clark, Dover, Geher & Presson, 2005). Sieviešu vēlme pēc augstākiem vīriešu gaidāmajiem ienākumiem un strādīguma tiek pamatota ar sieviešu vēlmi pēc potenciālā romantiskā partnera, kas var nodrošināt vairāk resursu (Buss, 1998). Interesanti, ka sieviešu vēlmēs statistiskā nozīmība pēc MANOVA rezultātiem neuzrādās parējām pie resursu nodrošināšanas piederošajām īpašībām - ambīcijas, profesijas statuss un izglītība (Clark, Dover, Geher & Presson, 2005), bet toties

statistiskā nozīmība uzrādās sievietes audzinātājas – aprūpētājas stereotipam atbilstošajām īpašībām - piedošana, pacietība un emocionālā stabilitāte, kuras nebūtu pārsteidzošas kā vīriešu vēlmes. Un vēl interesanti, ka sievietes vēlas, lai partneris būtu uzticamāks, nekā viņas pašas. Bet arī šie rezultāti var tikt skaidroti ar mazo izlasi (50 vīrieši un 50 sievietes) vai atšķirīgo kultūru.

Kopumā sievietes vēlas, lai potenciālais romantiskais partneris būtu par viņām „labāks” 6 no pētījumā 19 piedāvātajām īpašībām. Amerikas pētījumā uzrādās, ka sievietes vēlas, lai potenciālais romantiskais partneris būtu ar „labākām” īpašībām, nekā viņas pašas 15 no pētījumā piedāvātajām 19 īpašībām (Clark, Dover, Geher & Presson, 2005), šis skaitlis sakrīt arī ar t testa rezultātiem. Tātad apstiprinās otrā hipotēze, ka sievietes būs prasīgākas romantiskā partnera īpašībās, nekā vīrieši, jo vīrieši vēlas, lai partnere būtu „labāka” par viņiem tikai vienā no 19 piedāvātajām īpašībām. Augstās sieviešu prasības pēc ideālāka partnera tiek skaidrotas ar augstākām sieviešu izmaksām bērnu radīšanas procesā, kas veicinājušas viņu izvēlīgumu, lai nodrošinātu savu un bērnu izdzīvošanu un labklājību (Trivers, 1985, kā minēts Clark, Dover, Geher & Presson, 2005).

Vidēji abi dzimumi vēlas, lai potenciālajam romantiskajam partnerim piemīt ideālākas īpašības, nekā viņiem pašiem, tas atklājas 15 īpašībās, t.i., humora izjūtas, atklātības, ģimenes sociālekonomiskā statusa, (plānoto) sasniegumu izglītībā, piedošanas spēju, fiziskās pievilcības, pacietības, sagaidāmo ienākumu, strādīguma, emocionālās stabilitātes, uzticamības, profesijas statusa (gaidāmā), inteliģences, higiēnas un tīrīguma un komunikāciju un sociālo spēju vērtēšanā. Tātad apstiprinās arī pirmā hipotēze par to, ka abi dzimumi vēlēšies, lai potenciālajam romantiskajam partnerim piemīt ideālākas īpašības, nekā viņiem pašiem. Arī Amerikas pētījumā nonākts pie šāda secinājuma (Clark, Dover, Geher & Presson, 2005).

Vēl interesanti, ka abi dzimumi arī prognozē augstākās prasības pretējā dzimuma vēlmēs, nekā paši sevi novērtē. Tas atklājas 13 īpašībās: humora izjūtas, atklātības, ģimenes sociālekonomiskā statusa, piedošanas spēju, fiziskās pievilcības, pacietības, sagaidāmo ienākumu, strādīguma, emocionālās stabilitātes, uzticamības, inteliģences, higiēnas un tīrīguma un komunikāciju un sociālo spēju vērtēšanā. Tātad kopumā var secināt, ka abi dzimumi gan vēlas no pretējā dzimuma ideālākas īpašības, nekā paši sevi vērtē, gan arī prognozē, ka pretējā dzimuma pārstāvji arī vēlēšies ideālākas īpašības.

Sievietēm salīdzinoši ar vīriešiem raksturīgi visu perspektīvu īpašības (vērtējot sevi, ideālo partneri un prognozējot pretējā dzimuma vēlmes attiecībā uz potenciālo romantisko partneri) vērtēt augstāk. Bet pēc statistiski nozīmīgiem rezultātiem šīs dzimumu atšķirības

apstiprinās tikai divās īpašībās: higiēnas un tīrīguma un komunikāciju un sociālo spēju vērtēšanā. Minētajām īpašībām sievietes arī devušas augstas balles. Higiēnas un tīrīguma augstā novērtēšana sieviešu izlasē tiek saistīta ar izskata nozīmi, jo higiēna un tīrīgums pieder pie fiziskā izskata vispārīgā koncepta (Clark, Dover, Geher & Presson, 2005). Šī un iepriekš veikto pētījumu rezultāti parāda, ka sievietēm ir ne tikai svarīgs pašu izskata novērtējums (Ambwani & Strauss, 2007), bet arī, lai potenciālais romantiskais partneris atbilstu augstam rezultātam (Levesque, Nave, & Lowe, 2006), un vēl sievietes prognozē, ka arī vīriešiem tas ir ļoti svarīgi ideālās partneres īpašībās, kā tas arī ir (Buss, 1998). Attiecībā uz abiem dzimumiem izskata augsta vērtēšana tiek skaidrota kā tipiska individuālisma iezīme (Buss et al., 1990, kā minēts Gibbons, Richter, Wiley & Stiles, 1996). Savukārt komunikāciju un sociālo spēju augstu vērtēšanu sieviešu izlasē var skaidrot ar vairāku pētījumu rezultātiem, kas norāda uz šo spēju lielāku piedēvēšanu sievietēm (Feingold, 1998). Tas veicina arī to, ka sievietes sagaida, ka pretējais dzimums vēlēšies, lai viņas atbilst šo spēju augstam vērtējumam, un viņas arī to pašu vēlas pretējā dzimuma ideālajās īpašībās.

Neapstiprinās hipotēze par to, ka sievietes pārvērtē svara (kalsnuma) nozīmi vīriešiem attiecībā uz sievietēm. Hipotēze tika izvirzīta, jo gan Amerikas pētījumā uzrādījās šāda statistiskā nozīmība (Clark, Dover, Geher & Presson, 2005), gan arī tas uzsvērts daudzos citos pētījumos (Jonason, 2007). Vēl Amerikas pētījumā sievietes pārvērtē higiēnas un tīrīguma nozīmi. Abas šīs īpašības – svars, higiēna un tīrīgums - un vēl fiziskā pievilcība raksturo izskatu, ko arī sievietēm ir tendence pārvērtēt (Clark, Dover, Geher & Presson, 2005), taču neviena no šīm īpašībām kā statistiski nozīmīga pēc MANOVA rezultātiem neapstiprinās Latvijas izlasē. To var skaidrot ar mazo izlasi (50 sievietes un 50 vīrieši) vai atšķirīgo kultūru. Taču, apstiprinās tas, ka sievietes pārvērtē pacietības nozīmi. Pēc iepriekš minētā sievietes audzinātājas – aprūpētājas stereotipa šī īpašība tiek piedēvēta un sagaidīta no sievietēm, tāpēc arī iespējama tās pārvērtēšana.

Apstiprinās hipotēze par to, ka vīrieši par zemu novērtē strādīguma piemišanas svarīgumu sievietēm attiecībā uz viņiem, bet neapstiprinās – ambīciju vērtēšanā. Arī šī hipotēze balstīta uz Amerikas pētījuma rezultātiem (Clark, Dover, Geher & Presson, 2005), kur strādīguma nenovērtēšana tiek skaidrota ar vīriešu sociālo noliegšanu, un šīs īpašības neizkopšanu. Savukārt, ambīciju vērtēšanas neapstiprināšanos var skaidrot ar mazo izlasi (50 sievietes un 50 vīrieši) vai kultūru atšķirībām. Latvijas izlasē vēl vīrieši novērtē par zemu savas emocionālās stabilitātes un pacietības nozīmi sievietēm. Jau iepriekš tika minēts negaidītais rezultāts, ka sievietes vēlas, lai partneris ir pacietīgāks un emocionāli stabilāks, nekā viņas pašas, līdz ar to nepārsteidz arī tas, ka vīrieši novērtē par zemu šīs īpašības. Bet

kopumā, ņemot vērā, ka vīrieši kļūdās 3 īpašību prognozēšanā par pretējā dzimuma vēlmēm (novērtējot par zemu strādīgumu, pacietību un emocionālo stabilitāti), un sievietes tikai vienas (pārvērtējot pacietību), var secināt, ka abi dzimumi diezgan precīzi prognozē pretējā dzimuma vēlmes attiecībā uz potenciālo romantisko partneri.

Trešais pētījuma jautājums bija, kādas pēc sieviešu domām ir pretējā dzimuma vēlmes īpašībās attiecībā uz ideālu sievieti un kādas pēc vīriešu domām ir sieviešu vēlmes īpašībās attiecībā uz ideālu vīrieti. Salīdzinot abu dzimumu atbildes, statistiski nozīmīgi rezultāti uzrāda, ka sievietes prognozē augstāko vīriešu ieinteresētību potenciālās romantiskās partneres pacietībā, nekā vīrieši to prognozē sieviešu vēlmēs. Šis salīdzinājums ļauj labāk saprast, kurš dzimums izjūt lielāku spiedienu no tā, kas no viņa pēc viņa domām tiek sagaidīts. Amerikā veiktajā pētījumā nav veikts šāds salīdzinājums, un arī kopumā teorētiskajā materiālā nav atrodams šāds salīdzinājums, tāpēc to ir grūti skaidrot. Taču minētā īpašība - pacietība – uzrādās arī kā tā īpašība, ko sievietes pārvērtē, domājot, ka vīriešiem tā ir svarīgāka attiecībā uz viņām, nekā tas ir, līdz ar to ir loģiska arī šīs īpašības augstāka prognozēšana sieviešu izlasē.

Uzskatāmā validitāte ir pietiekoši augsta, un validitāte arī ir pārbaudīta oriģinālajā pētījumā (Clark, Dover, Geher & Presson, 2005). Iegūti gan tādi rezultāti, kas sakrīt ar Amerikas pētījuma rezultātiem, gan arī uzrādās pārsteidzoši rezultāti. Kā jau minēts, pēc t kritērija rezultātiem uzrādās vairāk statistisko nozīmību, kas veicina lielāku rezultātu līdzību ar Amerikas pētījuma rezultātiem, kur arī izmantots t kritērijs. Bet arī pēc MANOVA rezultātiem var secināt, ka Amerikā iegūtie rezultāti var tikt attiecināti un pielīdzināti Latvijas izlasei. Rezultāti, kas ir nedaudz atšķirīgi no teorijas, var tikt skaidroti ar mazo izlasi (50 sievietes un 50 vīrieši) vai arī ar atšķirīgo kultūru. Latvija nav ne izteikta individuālisma, ne izteikta kolektīvisma kultūra, taču Amerika ir individuālisma kultūra, kurai raksturīgas savas noteiktas tipiskas vērtības (Gibbons, Richter, Wiley & Stiles, 1996).

Šāds pētījums Latvijā tika veikts pirmo reizi, tāpēc tam ir liela nozīme jaunu zināšanu iegūšanā un Latvijas statistikas papildināšanā ar savu, pretējā dzimuma ideālo īpašību un prognožu novērtēšanas rezultātiem. Kā arī šie rezultāti palīdzēs nākamo pētījumu veikšanā, jo tie dod informatīvo pamatu, uz kuru var balstīt jaunus pētījumus un izstrādāt jaunas metodes.

Tēmai „Vīriešu un sieviešu izpratne par savām un pretējā dzimuma ideālajām īpašībām” ir vēl daudz aspektu, kurus būtu nepieciešams pētīt, piemēram, salīdzināt savas un pretējā dzimuma vēlamās īpašības ar nevēlamajām. Šādi rezultāti ļautu paplašināt redzesloku ideālo īpašību pētīšanā. Būtu arī ieteicams palielināt izlases apjomu, kas ļautu izdarīt

pilnīgākus secinājumus. Vēl varētu salīdzināt dažādus vecumposmus attiecībā gan uz savu, gan partnera ideālo īpašību vērtēšanu, gan domām par to, ko vēlas pretējais dzimums potenciālajā romantiskajā partnerī.

Pētījuma mērķis bija noskaidrot, vai abi dzimumi vēlēšies, lai potenciālajam romantiskajam partnerim piemīt ideālākas īpašības, nekā viņiem pašiem. Šī hipotēze apstiprinās. Apstiprinās arī hipotēze par to, ka sievietes būs prasīgākas romantiskā partnera īpašībās, nekā vīrieši. Apstiprinās hipotēze par to, ka vīrieši par zemu novērtē strādīguma piemēšanas svarīgumu sievietēm attiecībā uz viņiem, bet neapstiprinās – ambīciju vērtēšanā. Neapstiprinās hipotēze par to, ka sievietes pārvērtē svara (kalsnuma) nozīmi vīriešiem attiecībā uz sievietēm.

Nobeigums

Mana bakalaura darba mērķis – izpētīt līdzības un atšķirības starp dzimumiem izpratnē par savām un pretējā dzimuma ideālajām īpašībām – ir izpildīts. Vispirms apkopāju un izanalizēju teorētisko materiālu, tad, izstrādājot pētījuma projektu, veicu pētījumu, apkopāju, apstrādāju un izanalizēju rezultātus, visbeidzot, sasaistīju iegūtos rezultātus ar teorijas materiālu un izdarīju secinājumus.

Izpratnē par pretējā dzimuma ideālajām īpašībām iztīrāju divas dominējošās pieejas - evolucionāro un sociālo un kultūras. Evolucionārā pieeja balstās uz dzimumu evolucionāro attīstību, kas ietver cīņu par izdzīvošanu, kuras pamatā ir adaptēšanās procesi, kurus nosaka sieviešu un vīriešu bioloģiskās atšķirības. Teorija pamato izvēli pēc „labākā” romantiskā partnera – tās ir sievietes ar labākām reproduktīvajām spējām, ko parāda jaunība, fiziskā pievilcība, veselīgums; un vīrieši - kuri spēj apgādāt ģimeni ar resursiem, ir ambiciozi un ar augstu sociāleconomisko statusu.

Sociālā teorija pamatojas uz sociālajām un dzimumu lomām, kuras nosaka stereotipi. Tas, cik ļoti indivīds atbilst dzimuma stereotipam, nosaka viņa īpašību līdzību ideālajām, jo no indivīda tiek sagaidīta līdzība attiecīgajam stereotipam. Pastāv stereotips, ka sievietēm jābūt fiziski pievilcīgām, bet vīriešiem jābūt fiziski spēcīgiem un ar pieejamiem vairāk resursu. No kultūras viedokļa raugoties, sabiedrības un kultūras vērtības nosaka sociālās normas un dzimumu lomas, kam indivīdi tieši vai netieši ir spiesti pakļauties.

Savu īpašību vērtēšanā gan sievietes, gan vīrieši uzrāda tās īpašības, kas tiek pieprasītas no dzimuma kā vēlamās, tāpēc sievietēm svarīga ir viņu fiziskā pievilcība, bet salīdzinoši vīriešiem tas nav no būtiskajiem faktoriem. Viņiem ir svarīgas tādas savas iezīmes kā

ekonomiskās izredzes, drosme un pašregulācija. Un abi dzimumi sevi vērtē kā līdzīgus tam ideālam, ko izvirza pretējais dzimums.

Prognozējot pretējā dzimuma vēlmes attiecībā uz savu dzimumu, abi dzimumi pārvērtē noteiktas īpašības. Sievietes domā, ka vīrieši vēlas izskatīgākas sievietes, kas, viņuprāt, ir tievākas, kaulainākas, tādejādi tiek pārvērtēta sava svara nozīme pretējā dzimuma acīs. Bet vīrieši domā, ka sievietes vēlas muskuļotākus partnerus. Taču viņi par zemu novērtē sieviešu vēlmes attiecībā uz viņu ambīcijām un strādīgumu.

Pirmais pētījuma jautājums bija, kādas īpašības un pazīmes kā sevi raksturojošas vairāk uzrāda vīrieši un kādas vairāk uzrāda sievietes. Statistiski nozīmīgas atšķirības parāda, ka vīrieši augstāk, nekā sievietes novērtē savu strādīgumu un gaidāmos ienākumus. Iegūtais rezultāts saskan ar sociālo teoriju par vīrieša kā naudas pelnītāja stereotipu (Johannesen – Schmidt & Eagly, 2002).

Apstiprinās hipotēze, ka abi dzimumi vēlas, lai potenciālajam romantiskajam partnerim piemīt ideālākas īpašības, nekā viņiem pašiem, tas atklājas 15 no pētījumā piedāvātajām 19 īpašībām. Vēlmes pēc ideālāka romantiskā partnere salīdzinājumā ar sevis vērtējumu apstiprinās arī Amerikas pētījumā (Clark, Dover, Geher & Presson, 2005).

Otrais pētījuma jautājums bija, kādas ideālās partneres īpašības vēlas vīrieši un kādas ideālā partnera īpašības vēlas sievietes. Vīrieši vēlas emocionāli stabilāku romantisko partneri, bet sievietes vēlas piedodošāku, pacietīgāku, strādīgāku, uzticamāku, emocionāli stabilāku romantisko partneri un ar augstākiem sagaidāmajiem ienākumiem, nekā pašas sevi vērtē. Tātad vīrieši vēlas, lai potenciālā romantiskā partnere būtu ideālāka vienā no piedāvātajām īpašībām, bet sievietes – sešās. Līdz ar to apstiprinās otrā hipotēze, ka sievietes būs prasīgākas romantiskā partnera īpašībās, nekā vīrieši. Augstās sieviešu prasības pēc ideālāka partnera tiek skaidrotas ar augstākām sieviešu izmaksām bērnu radīšanas procesā, kas veicinājušas viņu izvēlīgumu, lai nodrošinātu savu un bērnu izdzīvošanu un labklājību (Trivers, 1985, kā minēts Clark, Dover, Geher & Presson, 2005).

Trešais pētījuma jautājums bija, kādas pēc sieviešu domām ir pretējā dzimuma vēlmes īpašībās attiecībā uz ideālu sievieti un kādas pēc vīriešu domām ir sieviešu vēlmes īpašībās attiecībā uz ideālu vīrieti. Salīdzinot abu dzimumu atbildes, statistiski nozīmīgi rezultāti uzrāda, ka sievietes prognozē augstāko vīriešu ieinteresētību potenciālās partneres pacietībā, nekā vīrieši to prognozē sieviešu vēlmēs. Vērtējot šo īpašību, sievietes arī pārvērtē pretējā dzimuma vēlmes. Toties neapstiprinās hipotēze par to, ka sievietes pārvērtē svara (kalsnuma) nozīmi vīriešiem attiecībā uz viņām. Bet apstiprinās hipotēze par to, ka vīrieši par zemu novērtē strādīguma piemišanas svarīgumu sievietēm attiecībā uz viņiem, un neapstiprinās –

ambīciju vērtēšanā. Amerikas pētījumā strādīguma nenovērtēšana tiek skaidrota ar vīriešu sociālo noliegšanu, un šīs īpašības neizkopšanu (Clark, Dover, Geher & Presson, 2005).

Tātad var secināt, ka Amerikā iegūtie rezultāti var tikt attiecināti un pielīdzināti Latvijas izlasei, taču parādās arī dažas atšķirības. Rezultāti, kas ir atšķirīgi no teorijas, var tikt skaidroti ar mazo izlasi (50 sievietes un 50 vīrieši) vai arī ar kultūru atšķirībām. Un tā kā šāds pētījums Latvijā tika veikts pirmo reizi, tam ir liela nozīme jaunu zināšanu iegūšanā un Latvijas statistikas papildināšanā. Kā arī šie rezultāti palīdzēs nākamo pētījumu veikšanā, jo tie dod informatīvo pamatu, uz kuru var balstīt jaunus pētījumus un izstrādāt jaunas metodes. Tēmai par ideālajām īpašībām ir vēl daudz aspektu, kurus būtu nepieciešams pētīt, piemēram, salīdzināt vēlamās īpašības ar nevēlamajām vai salīdzināt dažādus vecumposmus. Šādi rezultāti ļautu paplašināt redzesloku ideālo īpašību pētīšanā. Būtu arī ieteicams palielināt izlases apjomu, kas ļautu izdarīt pilnīgākus secinājumus.

Izmantotās literatūras saraksts

- Ambwani, S., & Strauss, J. (2007). Love thyself before loving others? A qualitative and quantitative analysis of gender differences in body image and romantic love. *Sex Roles, 56*, 13-21.
- Beckwith, J. B. (1994). Terminology and social relevance in psychological research on gender. *Social Behavior & Personality: An International Journal, 22*, 329-336.
- Benerjee, R., & Lintern, V. (2000). Boys will be boys: the effect of social evaluation concerns on gender-typing. *Social Development, 9*, 397-408.
- Buss, D. M. (1998). Sexual strategies theory: historical origins and current status. *Journal of Sex Research, 35*, 19–31.
- Buss, D. M. (2001). Cognitive biases and emotional wisdom in the evolution of conflict between the sexes. *Current Directions in Psychological Science, 10*, 219-224.
- Chentsova-Dutton, Y. E., & Tsai, J. L. (2007). Gender differences in emotional response among European Americans and Hmong Americans. *Cognition and Emotion, 21*, 162-181.
- Clark, S. C., Dover, A. M., Geher, G., & Presson, P. K. (2005). Perceptions of self and of ideal mates: similarities and differences across the sexes. *Current Psychology, 24*, 180-202.
- Cramer, P. (2001). Identification and its relation to identity development. *Journal of Personality, 69*, 667-688.
- Dawson, B. L., McIntosh, W. D. (2006). Sexual strategies theory and internet personal advertisements. *CyberPsychology & Behavior, 9*, 614–617.
- Eisenstadt, D., Leippe, M. R., & Rivers J. A. (2002). Asymmetry and defense in self – comparison: differential reactions to feedback about the rejected and ideal selves. *Self and Identity, 1*, 289–311.
- Evans, J. (1998). Princesses are not into war 'n things, they always scream and run off': exploring gender stereotypes in picture books. *Reading, 32*, 5-12.
- Faer, L. M., Hendriks, A., Abed, R. T., & Figueredo, A. J. (2005). The evolutionary psychology of eating disorders: female competition for mates or for status? *Psychology & Psychotherapy: Theory, Research & Practice, 78*, 397–417.
- Farley, S. D., Chia, R. C., & Allred, L. J. (1998). Stereotypes about attractiveness: When beautiful is not better. *Journal of Social Behavior & Personality, 13*, 479-492.

- Feingold, A. (1998). Gender stereotyping for sociability, dominance, character, and mental health: A meta-analysis of findings from the bogus stranger paradigm. *Genetic, Social & General Psychology Monographs*, *124*, 253-271.
- Gari, A. & Kalantzi – Azizi A. (1998). The influence of traditional values of education on Greek students' real and ideal self – concepts. *Journal of Social Psychology*, *138*, 5–12.
- Gibbons, J. L., Richter, R. R., Wiley, D. C., & Stiles, D. A. (1996). Adolescents' opposite-sex ideal in four countries. *Journal of Social Psychology*, *136*, 531-537.
- Johannesen–Schmidt, M.C., & Eagly, A.H. (2002). Another look at sex differences in preferred mate characteristics: the effects of endorsing the traditional female gender role. *Psychology of Women Quarterly*, *26*, 322-328.
- Jonason, P. K. (2007). An evolutionary psychology perspective on sex differences in exercise behaviors and motivations. *Journal of Social Psychology*, *147*, 5 -14.
- Leaper, C. (1995). The use of masculine and feminine to describe women's and men's Behavior. *Journal of Social Psychology*, *135*, 359-369.
- Levesque, M. J., Nave, C. S., & Lowe, C. A. (2006). Toward an understanding of gender differences in inferring sexual interest. *Psychology of Women Quarterly*, *30*, 150-158.
- Li, N. P., Kenrick, D. T., Bailey, J. M., Linsenmeier J. A. W. (2002). The necessities and luxuries of mate preferences: Testing the tradeoffs. *Journal of Personality and Social Psychology*, *82*, 947–955.
- Loehlin, J. C., Jonsson, E. G., & Gustavsson, J. P., Stallings, M. C., Gillespie, N. A., Wright, M. J., & Martin, N. G. (2005). Psychological masculinity-femininity via the gender diagnostic approach: Heritability and consistency across ages and populations. *Journal of Personality*, *73*, 1295-1320.
- McGee, E., Shevlin, M. (2009). Effect of humor on interpersonal attraction and mate selection. *Journal of Psychology*, *143*, 67-77.
- Moore, S. M., & Leung, C. (2001). Romantic beliefs, styles, and relationships among young people from Chinese, Southern European, and Anglo-Australian backgrounds. *Asian Journal of Social Psychology*, *4*.
- Murray, S. L. (1999). The quest for conviction: Motivated cognition in romantic relationships. *Psychological Inquiry*, *10*, 23-35.
- Neto, F. & Furnham, A. (2006). Gender differences in self – rated and partner – rated multiple intelligences: a portuguese replication. *Journal of Psychology*, *140*, 591-602.
- Penke, L., Denissen, J. J. A., & Miller, G. (2007). The evolutionary genetics of personality. *European Journal of Personality*, *21*, 549–587.

- Pierce, W. D., Sydie, R. A., Stratkotter, R., & Krull, C. (2003). Social concepts and judgments: a semantic differential analysis of the concepts feminist, man, and woman. *Psychology of Women Quarterly*, 27, 338-347.
- Prentice, D.A., & Carranza, E. (2002). What women and men should be, shouldn't be, are allowed to be, and don't have to be: the contents of prescriptive gender stereotypes. *Psychology of Women Quarterly*, 26, 269-281.
- Rajecki, D. W., Bledsoe, S. B., & Rasmussen, J. L. (1991) Successful personal ads: gender differences and similarities in offers, stipulations, and outcomes. *Basic & Applied Social Psychology*, 12, 457-469.
- Regan, P. C., & Joshi, A. (2003). Ideal partner preferences among adolescents. *Social Behavior & Personality: an International Journal*, 31, 13-21.
- Rusu, A. S., & Bencic, A. (2007). Choosing a mate in Rumania: a cognitive evolutionary psychological investigation of personal advertisements market. *Journal of Cognitive and Behavior Psychotherapies*, 7, 27-43.
- Sakalli-Ugurlu, N. (2003). How do romantic relationship satisfaction, gender stereotypes, and gender relate to future time orientation in romantic relationships? *Journal of Psychology*, 137, 294-304.
- Satoshi, S., Otake, K., Park, N., Peterson, C., & Seligman, M. E. P. (2006). Convergence of character strengths in american and japanese young adults. *Journal of Happiness Studies*, 7, 311-322.
- Schmitt, D. P., Shackelford, T. K., & Buss D. M. (2001). Are men really more "oriented" toward short-term mating than women? *Psychology, Evolution & Gender*, 3, 211-240.
- Sharepour, M. (2005). Gender role stereotypes among Iranian adolescents. *Journal of Social Psychology*, 145, 491-494.
- Toussaint, L. & Webb, J. R. (2005). Gender differences in the relationship between empathy and forgiveness. *Journal of Social Psychology*, 145, 673-685.

Bibliogrāfija

- Ambwani, S., & Strauss, J. (2007). Love thyself before loving others? A qualitative and quantitative analysis of gender differences in body image and romantic love. *Sex Roles, 56*, 13-21.
- Bargh, J.A. (1984). Automatic and conscious processing of social information. In R. S. Wyer & T. K. Srull (Eds.), *Handbook of social cognition* (3). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Beckwith, J. B. (1994). Terminology and social relevance in psychological research on gender. *Social Behavior & Personality: An International Journal, 22*, 329-336.
- Benerjee, R., & Lintern, V. (2000). Boys will be boys: the effect of social evaluation concerns on gender-typing. *Social Development, 9*, 397-408.
- Bjomtorp, P. (1987). Fat cell distribution and metabolism. In R. J. Wurtman (Ed.), *Human obesity* (pp. 66-72). New York: New York Academy of Sciences.
- Brehm, S. S. (1992). *Intimate relationships*. New York: McGraw-Hill.
- Brickman, P. (1987). *Comitment, conflict, and caring*. Englewood Cliffs, NY: Prentice Hall.
- Burns, R. B. (1982). *Self – concept development and education*. London: Holt, Rinehart and Winston.
- Buss, D. M., Abbott, M., Angleitner, A., Asherian, A., Biaggio, A., Blanco-Villasenor, A., Bruchon-Schweitzer, M., Ch'u, H-Y, Czapinski, J., Deraad, B., Ekehammar, B., Lohamy, N. E., Fioravanti, M., Georgas, J., Gjerde, P., Guttman, R., Hazan, F., Iwawaki, S., Janakiramaiah, N., Khosroshani, F., Kreitler, S., Lachenicht, L., Lee, M., Liik, L., Little, B., Mika, S., Moadel-Shahid, M., Moane, G., Montero, M., Mundy-Castle, A. C, Niit, T, Nsenduluka, E., Pienkowski, R., Pirttila-Backman, A-M., Ponce de Leon, J., Rous.seau, H., Runco, M. A., Safir, M. P., Samuels, C, Sanitioso, R., Serpell, R., Smid, N., Spencer, C, Tadinac, M., Todorova, E. N., Troland, K., Van Den Brande, L., Vah Heck, G., Van Langenhove, L., & Yang, K-S. (1990). International preferences in selecting mates: a study of 37 cultures. *Journal of Cross-Cultural Psychology, 21*, 5-47.
- Buss, D. M. (1998). Sexual strategies theory: historical origins and current status. *Journal of Sex Research, 35*, 19–31.
- Buss, D. M. (2001). Cognitive biases and emotional wisdom in the evolution of conflict between the sexes. *Current Directions in Psychological Science, 10*, 219-224.
- Buss, D. M., & Schmitt, D. P. (1993). Sexual strategies theory: an evolutionary perspective on human mating. *Psychological Review, 100*, 204-232.

- Cann, A., & Calhoun, L. G. (2001). Perceived personality associations with differences in sense of humor: Stereotypes of hypothetical others with high or low senses of humor. *Humor, 14*, 117-130.
- Cash, T. F., Thériault, J., & Annis, N. M. (2004). Body image in an interpersonal context: adult attachment, fear of intimacy, and social anxiety. *Journal of Social and Clinical Psychology, 23*, 89-103.
- Chentsova-Dutton, Y. E., & Tsai, J. L. (2007). Gender differences in emotional response among European Americans and Hmong Americans. *Cognition and Emotion, 21*, 162-181.
- Clark, S. C., Dover, A. M., Geher, G., & Presson, P. K. (2005). Perceptions of self and of ideal mates: similarities and differences across the sexes. *Current Psychology, 24*, 180-202.
- Cramer, P. (2001). Identification and its relation to identity development. *Journal of Personality, 69*, 667-688.
- Darwin, C. (1871). *The descent of man and selection to sex*. London: Murray.
- Dawson, B. L., McIntosh, W. D. (2006). Sexual strategies theory and internet personal advertisements. *CyberPsychology & Behavior, 9*, 614-617.
- Diekmann, A. B., & Eagly, A. H. (2000). Stereotypes as dynamic constructs. Women and men of the past, present and future. *Personality and Social Psychology Bulletin, 26*, 1171-1188.
- Dixon, N. F. (1980). Humor: A cognitive alternative to stress? *Stress and Anxiety, 7*, 281-289.
- Dragona, T. (1983). *The self – concept of preadolescents in the Hellenic context*. Unpublished doctoral dissertation, University of Aston, Birmingham, United Kingdom.
- Eagly, A. H., & Wood, W. (1999). The origins of sex differences: evolution versus social structure. *American Psychologist, 54*, 408-423.
- Eagly, A. H., Wood, W., & Diekmann, A. B. (2000). Social role theory of sex differences and similarities: a current appraisal. In T. Eckes & H. Trautner (Eds.), *The developmental social psychology of gender* (pp.123-174). Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Eisenstadt, D. (1989). *Processing undesired aspects of self: The role of rejection and schematic complexity*. New York: The Graduate Center.
- Eisenstadt, D., Leippe, M. R., & Rivers J. A. (2002). Asymmetry and defense in self – comparison: differential reactions to feedback about the rejected and ideal selves. *Self and identity, 1*, 289-311.

- Erikson, E. (1968). *Identity: Youth and crises*. New York: W. W. Norton.
- Evans, J. (1998). Princesses are not into war 'n things, they always scream and run off': exploring gender stereotypes in picture books. *Reading, 32*, 5-12.
- Faer, L. M., Hendriks, A., Abed, R. T., & Figueredo, A. J. (2005). The evolutionary psychology of eating disorders: female competition for mates or for status? *Psychology & Psychotherapy: Theory, Research & Practice, 78*, 397–417.
- Farley, S. D., Chia, R. C., & Allred, L. J. (1998). Stereotypes about attractiveness: When beautiful is not better. *Journal of Social Behavior & Personality, 13*, 479-492.
- Feingold, A. (1992). Good - looking people are not what we think. *Psychological Bulletin, 111*, 304–341.
- Feingold, A. (1998). Gender stereotyping for sociability, dominance, character, and mental health: A meta-analysis of findings from the bogus stranger paradigm. *Genetic, Social & General Psychology Monographs, 124*, 253-271.
- Fisher, R. A. (1930/ 1958). *The genetical theory of natural selection*. New York: Dover.
- Furnham, A., Hosoe, T., & Tang, T. (2002). Male hubris and female humility? A cross cultural study of ratings of self, parental and sibling multiple intelligence in America, Britain, and Japan. *Intelligence, 30*, 1001-1115.
- Gangestad, S. W., & Thornhill, R. (1994). Facial attractiveness, developmental stability, and fluctuating asymmetry. *Ethology and Sociobiology*.
- Gassin, E. A., & Enright, R. D. (1995). The will to meaning in the process of forgiveness. *Journal of Psychology and Christianity, 14*, 38-49.
- Gari, A. & Kalantzi – Azizi A. (1998). The influence of traditional values of education on Greek students' real and ideal self – concepts. *Journal of Social Psychology, 138*, 5–12.
- Gibbons, J. L., Richter, R. R., Wiley, D. C., & Stiles, D. A. (1996). Adolescents' opposite-sex ideal in four countries. *Journal of Social Psychology, 136*, 531-537.
- Gillen, B. (1981). Physical attractiveness: a determinant of two types of goodness. *Personality and Social Psychology Bulletin, 7*, 277-281.
- Gold, J. M., & Rogers, J. D. (1995). Intimacy and isolation: A validation study of Erikson's theory. *Journal of Humanistic Psychology, 35*, 78-86.
- Goldstein, J. H. (1987). Therapeutic effects of laughter. In A. Cann & L. G. Calhoun Perceived personality associations with differences in sense of humor: stereotypes of hypothetical others with high or low senses of humor. *Humor, 14*, 117-130.

- Grieve, N. (1980). Beyond sexual stereotypes. Androgyny: a model or an ideal? In N. Grieve & P. Grimshaw (Eds.), *Australian women: feminist perspectives* (pp. 247-257). Melbourne, Australia: Oxford University Press.
- Hess, U., Senecal, S., Kirouac, G., Herrera, P., Phillipot, P., & Kleck, R. E. (2000). Emotional expressivity in me and women: Stereotypes and self – perception. *Cognition and Emotion, 14*, 609-642.
- Higgins, E. T. (1989). Self-discrepancy theory: What patterns of self-beliefs cause people to suffer? In L. Berkowitz (Ed.), *Advances in experimental social psychology* (22, pp. 93-136). New York: Academic Press.
- Higgins, E. T. (1998). Promotion and prevention: Regulatory focus as a motivational principle. In M. P. Zanna (Ed.), *Advances in experimental social psychology* (30, pp. 1-46). San Diego, CA: Academic Press.
- Hill, E. W. (2001). Understanding forgiveness as discovery: implications for marital and family therapy. *Contemporary Family Therapy, 23*, 369-384.
- Holmes, J. G., & Rempel, J. K. (1989). Trust in close relationships. In C. Hendrick (Ed.), *Review of personality and social psychology: Close relationships* (10, 187-219). Newbury Park, CA: Sage.
- Huston, T. L., & Vangelisti, A. L. (1991). Socioemotional behavior and satisfaction in marital relationships: a longitudinal study. *Journal of personality and social psychology, 61*, 721-733.
- Johannesen-Schmidt, M.C., & Eagly, A.H. (2002). Another look at sex differences in preferred mate characteristics: the effects of endorsing the traditional female gender role. *Psychology of Women Quarterly, 26*, 322-328.
- Jonason, P. K. (2007). An evolutionary psychology perspective on sex differences in exercise behaviors and motivations. *Journal of Social Psychology, 147*, 5 -14.
- Jones-Haldeman, M. (1992). Implications from selected literary devices for a new testament theology of grace and forgiveness. *Journal of Psychology and Christianity, 11*, 136-146.
- Jussim, L. (1986). Self – fulfilling prophecies: a theoretical and integrative review. *Psychological Review, 93*, 429-445.
- Kenrick, D. (1987). Gender, genes and the environment: A biosocial interactionist perspective. In P. Shaver and C. Hendricks (Eds.), *Sex and getider* (pp. 14-43). Thousand Oaks, CA: Sage.

- Klein, K. J. K., & Hodges, S. D. (2001). Gender differences, motivation, and empathic accuracy: When it pays to understand. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *27*, 720-730.
- Klein, S. B., Loftus, J., Trafton, J. G., & Furhman, R. W. (1992). Use of exemplars and abstractions in trait judgments: a model of trait knowledge about the self and others. *Journal of Personality and Social Psychology*, *63*, 739-753.
- Leaper, C. (1995). The use of masculine and feminine to describe women's and men's Behavior. *Journal of Social Psychology*, *135*, 359-369.
- Lefcourt, H. M., & Martin, R. A. (1986). *Humor and life stress: Antidote to adversity*. New York: Springer/Verlag.
- Levesque, M. J., Nave, C. S., & Lowe, C. A. (2006). Toward an understanding of gender differences in inferring sexual interest. *Psychology of Women Quarterly*, *30*, 150-158.
- Li, N. P., Kenrick, D. T., Bailey, J. M., Linsenmeier J. A. W. (2002). The necessities and luxuries of mate preferences: Testing the tradeoffs. *Journal of Personality and Social Psychology*, *82*, 947-955.
- Loehlin, J. C., Jonsson, E. G., & Gustavsson, J. P., Stallings, M. C., Gillespie, N. A., Wright, M. J., & Martin, N. G. (2005). Psychological masculinity-femininity via the gender diagnostic approach: Heritability and consistency across ages and populations. *Journal of Personality*, *73*, 1295-1320.
- Macrae, C. N., Milne, A. B., & Bodenhausen, G. V. (1993). Stereotypes as energysaving devices: a peek inside the cognitive toolbox. *Journal of Personality and Social Psychology*, *66*, 37-47.
- Markus, H., & Wurf, E. (1987). The dynamic self-concept: a social psychological perspective. *Annual Review of Psychology*, *38*, 299-337.
- Marsh, H. W., & Shavelson, R. J. (1985). Self concept: its multifaceted, hierarchical structure. *Educational Psychologist*, *20*, 107-123.
- Martin, C. L. (1989). Children's use of gender-related information in making social judgments. *Developmental Psychology*, *25*, 80-88.
- Martin, C. L. (1996). Gender. In A. S. R. Manstead & M. Hewstone (Eds.), *Blackwell encyclopedia of social psychology* (pp. 253-258). Oxford, England: Blackwell.
- McGee, E., Shevlin, M. (2009). Effect of humor on interpersonal attraction and mate selection. *Journal of Psychology*, *143*, 67-77.
- Miller, D. T., & Turnbull, W. (1986). Expectancies and interpersonal processes. *Annual Review of Psychology*, *37*, 233-256.

- Moore, S. M., & Leung, C. (2001). Romantic beliefs, styles, and relationships among young people from Chinese, Southern European, and Anglo-Australian backgrounds. *Asian Journal of Social Psychology, 4*.
- Murray, S. L. (1999). The quest for conviction: Motivated cognition in romantic relationships. *Psychological Inquiry, 10*, 23-35.
- Murray, S. L., & Holmes, J. G. (1993). Seeing virtues in faults: negativity and the transformation of interpersonal narratives in close relationships. *Journal of personality and social psychology, 65*, 707-722.
- Murray, S. L., & Holmes, J. G. (1994). Story – telling in close relationships: the construction of confidence. *Journal of personality and social psychology Bulletin, 20*, 663-676.
- Murray, S. L., Holmes, J. G., & Griffin, D. (1996). The benefits of positive illusions: idealization and the construction of satisfaction in close relationships. *Journal of personality and social psychology, 70*, 79–98.
- Murray, S. L., Holmes, J. G., & Griffin, D. (1997). *Self – esteem and the quest for felt – security: The role of reflected appraisals in regulating perception in romantic relationships*. Unpublished manuscript, State University, of New York at Buffalo.
- Murstein, B. I., & Brust, R. G. (1985). Humor and interpersonal attraction. *Journal of Personality Assessment, 49*, 637-640.
- Neto, F. & Furnham, A. (2006). Gender differences in self – rated and partner – rated multiple intelligences: a portuguese replication. *Journal of Psychology, 140*, 591-602.
- Ogilvie, D. M. (1987). The undesired self: a neglected variable in personality research. *Journal of Personality and Social Psychology, 52*, 379-385.
- Penke, L., Denissen, J. J. A., & Miller, G. (2007). The evolutionary genetics of personality. *European Journal of Personality, 21*, 549–587.
- Peplau, A. L., & Gordon, S. L. (1985). Women and men in love: gender differences in close relationships. In V. E. O'Leary, K. R. Unger, & S. B. Watson (Eds.), *Women, gender and social psychology* (pp. 257-291). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Pierce, W. D., Sydie, R. A., Stratkotter, R., & Krull, C. (2003). Social concepts and judgments: a semantic differential analysis of the concepts feminist, man, and woman. *Psychology of Women Quarterly, 27*, 338-347.
- Plomin, R., Owen, M. J., & McGuffin, P. (1994). The genetic basis of complex human behaviors. *Science, 264*, 1733-1739.
- Pope, H. G., Phillips, K. A., & Olivardia, R. (2000). *The Adonis complex: The secret crisis of male body obsession*. New York: Free Press.

- Prentice, D.A., & Carranza, E. (2002). What women and men should be, shouldn't be, are allowed to be, and don't have to be: the contents of prescriptive gender stereotypes. *Psychology of Women Quarterly*, 26, 269-281.
- Rajecki, D. W., Bledsoe, S. B., & Rasmussen, J. L. (1991) Successful personal ads: gender differences and similarities in offers, stipulations, and outcomes. *Basic & Applied Social Psychology*, 12, 457-469.
- Regan, P. C., & Joshi, A. (2003). Ideal partner preferences among adolescents. *Social Behavior & Personality: an International Journal*, 31, 13-21.
- Rogers, C. R. (1959). A theory of therapy, personality and interpersonal relationships as developed in the client centered framework. In S. Koch (Ed.), *Psychology: A study of a science* (3, pp. 184-256). New York: McGraw-Hill.
- Rogers, C. R. (1961). *On becoming a person*. Boston: Houghton Mifflin.
- Ross, W. D., & Ward, R. (1982). Human proportionality and sexual dimorphism. In R. L. Hall (Ed.), *Sexual dimorphism in Homo Sapiens: A question of size* (pp. 317-361). New York: Praeger.
- Rusu, A. S., & Bencic, A. (2007). Choosing a mate in Rumania: a cognitive evolutionary psychological investigation of personal advertisements market. *Journal of Cognitive and Behavior Psychotherapies*, 7, 27-43.
- Sakalli-Ugurlu, N. (2003). How do romantic relationship satisfaction, gender stereotypes, and gender relate to future time orientation in romantic relationships? *Journal of Psychology*, 137, 294-304.
- Satoshi, S., Otake, K., Park, N., Peterson, C., & Seligman, M. E. P. (2006). Convergence of character strengths in American and Japanese young adults. *Journal of Happiness Studies*, 7, 311-322.
- Schmitt, D. P., Shackelford, T. K., & Buss D. M. (2001). Are men really more "oriented" toward short-term mating than women? *Psychology, Evolution & Gender*, 3, 211-240.
- Schwartz, S., & Bilsky, W. (1987). Toward a universal psychological structure of human values. *Journal of Personality and Social Psychology*, 53, 550-562.
- Sharepour, M. (2005). Gender role stereotypes among Iranian adolescents. *Journal of Social Psychology*, 145, 491-494.
- Sherman, L. W. (1985). Humor and social distance. *Perceptual and Motor Skills*, 61, 1274.
- Smith, E. R., & Zarate, M. A. (1992). Exemplar-based model of social judgment. *Psychological Review*, 99, 3-21.

- Snyder, M., Tanke, E. D., & Berscheid, E. (1977). Social perception and interpersonal behavior: on the self-fulfilling nature of social stereotypes. *Journal of Personality and Social Psychology*, 35, 656-666.
- Taylor, S. E., & Brown, J. D. (1988). Illusion and well-being: a social psychological perspective on mental health. *Psychological Bulletin*, 103, 193-210.
- Toussaint, L. & Webb, J. R. (2005). Gender differences in the relationship between empathy and forgiveness. *Journal of Social Psychology*, 145, 673-685.
- Triandis, H. C. (1990). Cross-cultural studies of individualism and collectivism. In J. Berman (Ed.), *Nebraska symposium on motivation* (pp. 41-133). Lincoln: University of Nebraska Press.
- Trivers, R. (1985). *Social evolution*. Melno Park, CA: Benjamin/ Cummings.
- Turner, J. H. (1994). *Sociology: Concepts and uses*. New York: McGraw-Hill.
- Urberg, K. A. (1982). The development of the concepts of the masculinity and femininity in young children. *Sex roles*, 8, 659-668.
- Wanzer, M. B., Booth-Butterfield, M., & Booth-Butterfield, S. (1996). Are funny people more popular? An examination of humor orientation, loneliness, and social attraction. *Communication Quarterly*, 44, 42-52.
- Williams, J. E., & Best, D. L. (1990). *Measuring sex stereotypes: A multination study*. Newbury Park, CA: Sage.
- Wood, W., & Eagly, A. H. (2002). A cross cultural analysis of the behavior of women and men: implications for the origins of sex differences. *Psychological Bulletin*, 128, 699-727.
- Zebrowitz, L. A. (1997). *Reading faces: Window to the soul?* Boulder, CO: Westview Press.

● Novērtējiet skalā no 1 - 7, kā Jūs domājat, ko **pretējā dzimuma pārstāvji vēlas** potenciālajā romantiskajā partnerī/ partnerē?

(Ja esat sieviete, atzīmējiet, ko vēlas vīrieši potenciālajā romantiskajā partnerē. Ja esat vīrietis, atzīmējiet, ko vēlas sievietes potenciālajā romantiskajā partnerī.)

*Apvelciet atbilstošo ciparu, kur **1 – praktiski nepiemīt – 7 – ļoti izteikti piemīt!**

1) Humora izjūta	1 2 3 4 5 6 7
2) Atklātība	1 2 3 4 5 6 7
3) Ģimenes sociālekonomiskais statuss	1 2 3 4 5 6 7, kur 1 – ļoti zems, 7 – ļoti augsts
4) Rūpība	1 2 3 4 5 6 7
5) (Plānotie) sasniegumi izglītībā	1 2 3 4 5 6 7, kur 1 – ļoti zemi, 7 – ļoti augsti
6) Ambīcijas	1 2 3 4 5 6 7
7) Svars	1 2 3 4 5 6 7, kur 1 – ļoti zems, 7 – ļoti augsts
8) Piedošanas spējas	1 2 3 4 5 6 7
9) Fiziskā pievilcība	1 2 3 4 5 6 7
10) Pacietība	1 2 3 4 5 6 7
11) Sagaidāmie ienākumi	1 2 3 4 5 6 7, kur 1 – ļoti zemi, 7 – ļoti augsti
12) Strādīgums	1 2 3 4 5 6 7
13) Emocionālā stabilitāte	1 2 3 4 5 6 7
14) Uzticamība	1 2 3 4 5 6 7
15) Reliģiozitāte	1 2 3 4 5 6 7
16) Profesijas statuss (gaidāmais)	1 2 3 4 5 6 7, kur 1 – ļoti zems, 7 – ļoti augsts
17) Inteliģence	1 2 3 4 5 6 7
18) Higiēna un tīrīgums	1 2 3 4 5 6 7
19) Komunikācijas un sociālās spējas	1 2 3 4 5 6 7

- Novērtējiet skalā no 1 – 7, ko **Jūs vēlaties** potenciālajā romantiskajā partnerī?

*Apvelciet atbilstošo ciparu, kur **1 – praktiski nepiemīt – 7 – ļoti izteikti piemīt!**

1) Humora izjūta	1 2 3 4 5 6 7
2) Atklātība	1 2 3 4 5 6 7
3) Ģimenes sociālekonomiskais statuss	1 2 3 4 5 6 7, kur 1 – ļoti zems, 7 – ļoti augsts
4) Rūpība	1 2 3 4 5 6 7
5) (Plānotie) sasniegumi izglītībā	1 2 3 4 5 6 7, kur 1 – ļoti zemi, 7 – ļoti augsti
6) Ambīcijas	1 2 3 4 5 6 7
7) Svars	1 2 3 4 5 6 7, kur 1 – ļoti zems, 7 – ļoti augsts
8) Piedošanas spējas	1 2 3 4 5 6 7
9) Fiziskā pievilcība	1 2 3 4 5 6 7
10) Pacietība	1 2 3 4 5 6 7
11) Sagaidāmie ienākumi	1 2 3 4 5 6 7, kur 1 – ļoti zemi, 7 – ļoti augsti
12) Strādīgums	1 2 3 4 5 6 7
13) Emocionālā stabilitāte	1 2 3 4 5 6 7
14) Uzticamība	1 2 3 4 5 6 7
15) Reliģiozitāte	1 2 3 4 5 6 7
16) Profesijas statuss (gaidāmais)	1 2 3 4 5 6 7, kur 1 – ļoti zems, 7 – ļoti augsts
17) Inteliģence	1 2 3 4 5 6 7
18) Higiēna un tīrīgums	1 2 3 4 5 6 7
19) Komunikācijas un sociālās spējas	1 2 3 4 5 6 7

Paldies par atsaucību!

“Apliecinu, ka šis bakalaura darbs ir Lāsma Katšenas oriģināls darbs.”

28.05.2009.

Autora paraksts: